БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 17 (1537) | 24 январь, якшанба, 1960 йил. | Баҳоси 20 тийин.

Меҳнаткашлар соғлиғи ҳақида буюк ғамхўрлик

Ҳамма моддий ва маънавий бойликларни яратувчи совет кишисининг сиҳат-саломатлиги, бахт-саодати ҳақида ғамхўрлик партия ва ҳукуматимизнинг ҳамиша диққат марказидадир. Мамлакатдаги ҳамма бойликларнинг чинакам хўжайини бўлган, коммунизмнинг муҳташам биносини қураётган совет кишисининг эҳтиёжларини тўлароқ қондириш ҳақидаги ғамхўрликларнинг бири аҳолига медицина хизматини янада яхшилаш соҳасида кўрилаётган тадбирларда ўз аксини топмоқда.

Улуғ Советлар мамлакатида илгари меҳнаткашлар бошига ҳисобсиз кулфатлар келтирган вабо, тоун ,чечак, паразитар тиф сингари юқумли касалликлар тугатилди, ўлиш тўрт баравардан зиёдроқ, болалар орасида эса етти бараварга яқин камайди, совет кишиларининг ўртача умри икки баравар узайди. Соғлиқни сақлаш муассасаларида ҳозир 380 мингга яқин врач, 1 миллион 300 минг фельдшер, акушерка, фармацевт ва медицина ҳамшираси ишлаб турибди. Бу фактлар совет медицинасининг дунёда биринчи ўринга чиққанлигини кўрсатувчи ёрқин далилдир.

Чор Россиясининг қолоқ бир ўлкаси ҳисобланган ҳозирги Ўзбекистон территориясида медицина муассасалари саноқли эди. Врачлар йўқ деса бўларди, ҳозир Совет Ўзбекистони шифохоналар, курорт ва санаторийлар ,амбулатория ва поликлиникалар, диспансер ва медицина пунктлари ҳамда махсус илмий-текшириш институтлари билан қопланган. Республикада халқ соғлиғини сақлашга нақадар катта эътибор берилаётганини тасаввур қилиш учун 1960 йилда медицина ишларига давлат томонидан 1 миллиард 370 миллион сўм сарфланишини айтиш кифоядир.

Бу катта ғамхўрликларнинг яна бир муҳим ҳужжати яқинда матбуотда эълон қилинган КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилаш тадбирлари ҳақидаги янги қароридир.

Бу қарорда касалхоналар тармоғини янада кенгайтириш, уларни ҳозирги замон медицина асбоб-ускуналари билан қуроллантириш, қишлоқ жойлардаги касалхоналарни йириклаштириш, жамоатчиликнинг кенг ёрдами билан касалхоналар учун бинолар ажратиб бериш, совет кишиларининг иш шароитларини яхшилаш, корхоналарда хотинлар гигиенаси хоналарини кенгайтириш, айниқса стамотолог мутахассисларни кўпайтириш, умуман медицина кадрларини тайёрлашга алоҳида аҳамият бериш, медицина ходимларининг турмуш шароитларини яхшилаш, даволашнинг янги, мукаммал методларини кенг жорий қилиш, дори-дармонларни кўпайтириш каби бир қатор муҳим масалаларга катта эътибор берилган.

Областимиз ва пойтахтимиз медицина ходимлари бу қарорни зўр хурсандчилик билан кутиб олдилар.

Областимизда янги-янги касалхоналар, медицина пунктлари, амбулатория ва поликлиникалар очилмоқда. Маъмурий бошқарув аппаратларидан бўшаган энг яхши бинолар соғлиқни сақлаш органларига берилмоқда. Тошкент, Олмалиқ шаҳарларининг, Янгийўл, Гулистон, Юқори Чирчиқ районларининг жамоатчилиги бу соҳада намунали ишлар қилиб, янги медицина муассасалари барпо этдилар, касалхоналардаги ўринларни кўпайтирдилар, медицина хизмати савиясини анча кўтардилар. Колхозлар эса ўз маблағлари ҳисобига касалхона, туғуруқхона қуриб олмоқдалар. Область колхозларида 51 туғуруқхона ишлаб турибди.

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», «Правда», Свердлов номли қишлоқ хўжалик артеллари колхозлараро санаторий барпо этиш учун 3 миллион сўм маблағ ажратиб, қурилиш ишларини бошлаб юбордилар .Оққўрғон, Сирдарё ва бошқа районлардаги колхозлар ҳам бу ажойиб ташаббусни қўллаб-қувватлаб, санаторийлар қуришга киришдилар.

Кенг жамоатчилик касалхоналарни оталикка олиш, шаҳар ва қишлоқларни озода тутиш каби ишларга актив жалб қилина бошлади. Бу эса медицина муассасаларининг ишини анча енгиллаштиради.

Лекин шунга қарамасдан медицина муассасаларимиз ишида ҳали бир қатор камчиликлар мавжуд. Бўстонлиқ, Боёвут, Ўрта Чирчиқ районларидаги бир қатор касалхоналар яхши жиҳозланмаган, нобоп биноларга жойлашган, ўринлар етарли эмас. Бу районларнинг партия ва совет ташкилотлари касалхоналар учун бинолар ажратиб бериш, янги касалхоналар қуриш масалаларига жиддий эътибор бермай келаётирлар. Айрим районларда эса даволаш-профилактика ишлари юксак савияда олиб борилмаётир. Чунончи, Бекобод, Чиноз, Гулистон районларида юқумли касалликларга қарши эмлаш ишлари ўз вақтида ўтказилмайди. Айрим касалхоналарда эса медицина хизмати кўрсатиш паст савияда. Аптекалар сонини кўпайтириш ва уларни ҳамма зарур дори-дармонлар билан таъминлаш масаласида ҳам жиддий камчиликлар бор. Бундай камчиликларни тузатиш керак.

«КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети, — дейилади Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорида,— **инсоннинг соғ-саломатлиги тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилиш партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотларининг ва бошқа жамоатчилик ташкилотларининг энг муҳим вазифалардан бири эканлигини кўрсатиб ўтадилар ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съездининг тарихий қарорларидан руҳланган совет халқи мамлакатимизда соғлиқни сақлашни янада ривожлантириш тадбирларини қизғин равишда қўллаб-қувватлайди, деб ишонч билдирадилар».**

Совет врачи, медицина ходими меҳнаткашларга хизмат қилишдек олижаноб бурчни шараф билан бажаришда, партия ва ҳукуматимизнинг янги қарорини амалга оширишда толмас курашчи бўлиши керак, даволаш усули ва тартибининг янги формаларидан фойдаланиши керак. Кенг жамоатчиликнинг, маҳаллий партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ёрдами билан аҳоли соғлиғини сақлаш ишларини яхшилайлик! Инсон соғлиғи — элнинг бойлигидир.

«Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тарихи» дарслиги ўзбек тилида нашр этилди.

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти «Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тарихи» дарслигини ўзбек тилида кўп нусхада нашр этди.

Китобни русчадан Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳузуридаги Компартия тарихи институти таржима қилиб чиқарди. (ЎзТАГ).

РСФСР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ 1959 ЙИЛДА БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ

РСФСР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармасининг халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг 1959 йилда бажарилиш якунлари тўғрисидаги ахборотида бундай дейилади: Россия Федерациясининг меҳнаткашлари етти йилликнинг биринчи йили вазифаларини муваффақиятли равишда адо этдилар.

Республика саноати ялпи маҳсулот чиқариш ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилик турини ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Халқ хўжалик кенгашларининг ҳаммаси планни ошириб адо этдилар. Етти йилликнинг биринчи йилида саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши 1959—1965 йилларга мўлжалланган ўртача йиллик ўсиш суръатидан ошиб кетди.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1958 йилдагига нисбатан планда кўзда тутилган 7 процент ўрнига 11 процент кўпайди. Ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш қарийб 12 процент ва халқ истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш плани 10 процент ортди.

Республиканинг баъзи районларида қурғоқчилик бўлганлигига қарамай, РСФСР да ялпи ғалла ҳосили 4,2 миллиард пудни ташкил этди ва сўнгги беш йил ичидаги ўртача йиллик ҳосилдан ортиқ бўлди.

Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ўсиши асосида аҳолининг турмуш даражаси ошди.

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ СОҲАСИДАГИ ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДА

18—22 январда Н. С. Тихонов раислигида адабиёт ва санъат соҳасидаги Ленин мукофотлари Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум 1960 йил учун Ленин мукофотлари олиш учун кандидатлар рўйхатини қараб чиқди. Комитет аъзолари адабиёт ва музика асарлари, спектакллар ва кинофильмлар билан таниша бошлади.

12 февралда пленум кўрсатилган кандидатларни муҳокама қилишга киришади. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КИНОФИЛЬМЛАРИ ЖАҲОН ВИСТАВКАСИДА

Деҳлидаги Жаҳон қишлоқ хўжалик виставкасига Ўзбекистон кино санъати усталари яратган бадиий, ҳужжатли ва илмий-оммабоп фильмлар юборилди.

Фестиваль программасига тўртта бадиий фильм киритилган. Виставкага келувчилар ўзбек ёшларининг меҳнати ва ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилувчи «Гуллар очилганда» деган янги фильмни, қувғинда бўлган вақтида Ҳиндистонда ва бошқа Шарқ мамлакатларида бир неча йил турган ўзбек демократ шоири Зокиржон Фурқатнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган «Фурқат» номли биографик картинани томоша қиладилар. Ўтмишнинг буюк мутафаккири образини очиб берган «Абу Али ибн Сино» картинаси Ўрта Осиё халқларининг тарихини кўрсатади. Томошабинлар Алишер Навоийнинг асари асосида ишланган «Тоҳир ва Зуҳра» фильмини ҳам кўрадилар.

Ҳужжатли кино санъати асарлари кенг равишда кўрсатилади. «Инсониятнинг беш қўли» деган фильм Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Тошкент конференцияси ишини акс эттиради. «Ўзбекистонимизга келинг» деган фильм ўзбек халқининг ҳаёти ва меҳнат соҳасидаги муваффақиятлари ҳақида ҳикоя қилади.

Виставка меҳмонлари учун Ўзбекистон пахтакорларининг қандай қилиб пахтадан мўл ҳосил олаётганликлари тўғрисида, бу экинни етиштиришни комплекс механизациялаш ҳақида, шунингдек ирригацияда ва қоракўлчиликни ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар ҳақида ҳикоя қиладиган фильмлар ҳам кўрсатилади. (ЎзТАГ).

КПСС МК Пленуми қарорларини амалга оширамиз

Тошкент область сабзавотчилари ва боғдорларининг етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш юзасидан социалистик МАЖБУРИЯТЛАРИ

Биз Тошкент областининг колхозчилари, сабзавот етиштирувчи колхоз, совхозлар ҳамда бошқа давлат хўжаликларининг ишчи ва мутахассислари КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорини амалга ошираборив, етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун бошланган умумхалқ ҳаракатига қўшилиб, ўзимизнинг мавжуд имкониятларимизни яна бир бор чамалаб кўриб, картошка, сабзавот ва қовун-тарвуз маҳсулотлари етиштириш юзасидан белгиланган етти йиллик планни муддатидан илгари 1961 йилда бажариш юзасидан зиммамизга социалистик мажбурият оламиз.

Картошка, сабзавот ва қовун-тарвуз етиштириш бўйича

Бу мажбуриятни олишдан аввал ишимизнинг ҳозирги аҳволини атрофлича, чуқур муҳокама қилиб чиқдик. Сабзавот ва қовун-тарвуз экинларини парвариш қилишда анчагина илғор методлар жорий қилинди, ўғит, ер, сув ва меҳнат ресурслари, машина техникаси ва бошқа ишлаб чиқариш воситаларидан фойдаланиш ҳамда ҳали фойдаланилмаётган кўпгина резервларни ишга солиш бизга картошка ва қовун-тарвуз экинлари ҳосилдорлигини ва ялпи ҳосилни кескин ошириш имкониятини берди.

Колхозларимиз ва совхозларимизнинг кўп йиллик тажрибаси шуни кўрсатадики, бизнинг ерларимиздан ҳозиргига қараганда анча кўп ҳосил олиш мумкин. 1959 йилда областда ҳар гектар ердан картошкадан ўртача 81 центнердан, сабзавотдан 130 центнердан, қовун-тарвуздан эса 110 центнердан ҳосил олинди. Калинин районидаги Карл Маркс номли колхозда шу 1959 йилда ҳар гектардан 236 центнердан картошка, 253 центнердан сабзавот, 205 центнердан қовун-тарвуз олинди; шу райондаги Сталин номли колхозда эса бир гектар ердан 218 центнердан картошка, 236 центнердан сабзавот, 250 центнердан қовун-тарвуз етиштирилди. Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхозда эса гектаридан олинадиган картошка ҳосили 160 центнерга, сабзавот 230 центнерга етди.

Бу илғор хўжаликлар ердан унумли фойдаланганликлари, алмашлаб экишни тўғри жорий қилганликлари, қишлоқ хўжалик экинларини тўғри жойлаштирганликлари, ўғитдан тўла ва моҳирлик билан фойдаланганликлари, дала ишларини намунали ташкил этиб, экиш кампаниясининг юқори агротехника муддатларида ўтишини таъминлаганликлари, ўсимликларни ўз вақтида ва сифатли парвариш қилиб, ҳосилини нобуд қилмасдан вақтида йиғиб-териб олганликлари туфайли ана шундай муваффақиятларни қўлга киритдилар.

Биз аминмизки, областнинг барча сабзавот экувчи колхоз ва совхозлари ва шунга ўхшаш хўжаликлар ҳам барча зарур имкониятга эгадирлар, улар картошканинг ҳар гектаридан олинадиган ҳосилни 150-170 центнерга, сабзавотнинг ҳар гектаридан олинадиган ҳосилни 180 — 200 центнерга ва қовун-тарвузнинг ҳар гектаридан олинадиган ҳосилни 200—230 центнергача етказиб, ҳосилдорликни кескин оширишни таъминлай оладилар ва шу йўл билан 1960 йилда картошка, сабзавот ва қовун-тарвуз етиштиришда катта юксалишга эришадилар.

Областда 1960—1961 йилларда бу экинларнинг ҳосилини кўпайтириш юзасидан қуйидагича мажбуриятлар олинади (тонна ҳисобида)

	1960 йилда	1961 йилда
Картошка	150	167
Сабзавот	215	247
Қовун-тарвуз	160	170

Шу жумладан районлар бўйича:

(барча категориядаги хўжаликлар бўйича тонна ҳисобида)

Районларнинг номи	Картошка		Сабзавот		Қовун-тарвуз	
	1960	1961	1960	1961	1960	1961
Оққўрғон	2170	2360	2650	3190	3290	4920
Олмалиқ шаҳри	3790	5380	4000	5270	1800	1800
Оҳангарон	1100	1150	2330	2570	20	30
Бекобод	3470	3980	3340	3990	3350	3600
Бўстонлиқ	14120	15730	15810	23050	2560	6500
Бўка	2420	2550	3100	3400	6020	6870
Юқори Чирчиқ	4810	5280	6000	6680	6380	6570
Гулистон	2680	3130	7620	8510	28800	29000
Калинин	62830	64300	63200	68200	45000	46000
Қуйи Чирчиқ	2350	2770	3790	4180	8120	9310
Оржоникидзе	29550	37460	62700	73300	8420	9000
Пискент	2030	2230	2970	3430	4330	4360
Ўрта Чирчиқ	3700	4810	6000	6460	7070	7230
Сирдарё	2990	3170	4000	4730	16980	17200
Чиноз	2010	2300	4890	5000	7350	7500
Янгийўл	7240	7450	18400	20760	5180	5530
Янгиер шаҳри	2740	3000	4200	4510	4330	4400

Бу вазифаларни муваффақиятли бажариш учун биз ўз зиммамизга қиш даврида маҳаллий ва бошқа турдаги ўғитлар тўплаб ҳар гектар картошка экиладиган майдонга ва қовун-тарвуз экиладиган ернинг ҳар гектарига кам деганда 16 тоннадан ўғит солиш, 1960 йилдан бошлаб академик Т. Д. Лисенко методини қўлланиб, экинларни парвариш қилишда гўнг — шарват оқизиш усулидан кенг фойдаланиш мажбуриятларини оламиз.

Биз экишда фақатгина районлаштирилган ва юқори сифатли энг яхши картошка уруғликлари сортидан фойдаланамиз. Экиш, парвариш қилиш ва ҳосилни териб олиш ишларини энг яхши муддатларда юксак агротехника муддатларида ўтказиш мажбуриятини оламиз.

Бизнинг об-ҳаво шароитимизда суғориладиган ерлардан унумли фойдаланиш ва қишлоқ хўжалик экинлари ялпи ҳосилини оширишда икки марта ҳосил олиш энг муҳим факторлардан ҳисобланади. Биз иккинчи марта экишнинг кенг йўлга қўйилишини таъминлаймиз, шунда эртаги экинлар ҳосили йиғиштириб олинган барча майдонларга тўла равишда кечки сабзавот ва картошка экиш мумкин бўлади.

Теплица ва парник хўжаликларида сабзавот ва эртаги сабзавот, картошка етиштиришни бутун воситалар билан кенг йўлга қўйишга алоҳида аҳамият берамиз, шундай қилсак область аҳолисини бутун йил давомида янги маҳсулот билан таъминлаш вазифасини ҳал қилиш мумкин бўлади.

Колхоз ва совхозларимиздаги мавжуд парник ва теплица хўжаликлари мавсумий бўлмаган даврларда ҳам сабзавот етиштиришни бирмунча кўпайтириш имкониятини беради. Парник ва теплица хўжаликларини бундан буён ривожлантириш йўли билан биз ёпиқ ерларда ҳосил етиштиришнинг тубдан яхшиланишини таъминлаймиз ва ҳар бир квадрат-метр фойдали ердан олинадиган маҳсулотни кескин кўпайтириш ҳисобига қиш ва эрта баҳор вақтларида янги сабзавот олишни кам деганда икки-уч марта кўпайтиришга эришамиз.

Картошка, сабзавот, қовун-тарвуз ҳосилини юқорида кўрсатилган миқдорда етиштириш вазифасини бажариш экин майдонларини кенгайтириш ва ҳосилдорликни ошириш, ишлаб чиқаришга янги прогрессив методларни жорий қилиш ва ўсимлик парваришида комплекс механизацияни кенг қўлланиши орқали бажарилади.

Биз, ўз бурчимиз ва масъулиятимизни чуқур ҳис қиламиз, жонажон Коммунистик партиямиз томонидан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини кескин юксалтириш соҳасида белгиланган программани амалга ошириш учун курашамиз ва ўз мажбуриятларимизни муваффақиятли бажариш учун тинмай меҳнат қиламиз.

(Бу мажбурият колхозчилар, совхоз ишчилари ва РТС ҳамда қишлоқ хўжалик мутахассисларининг йиғилишида муҳокама қилиб қабул қилинган).

Боғдорчилик ва узумчилик бўйича

Тошкент областининг колхоз ва совхозлари кейинги йилларда боғдорчиликни ва узумчиликни тиклаш йўлида баъзи бир ишларни қилдилар, маълумки, 1954 йилнинг кузида эрта тушган совуқ туфайли, бу соҳага кўп зарар етган эди. Эндиликда мевали дарахтлар ва ток кўчатлари ўтказилган майдонлар анчагина кенгайди.

Бироқ ҳали ҳам кўпгина колхоз ва айрим совхозларда боғдорчилик ва узумчиликнинг аҳволи юқори агротехника савиясида эмас, ниҳоятда қониқарсиз ривожланмоқда. Шунинг натижасида кўпгина хўжаликларда боғдан ва узумдан кам ҳосил олинмоқда, етиштирилаётган мева ва узум аҳолининг ўсиб бораётган талабини қондирмаётир.

Ҳалигача боғ ва токзорларда ҳосилнинг бир қисми қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан нобуд бўлмоқда, кўпгина токлар сўри ва бошқа шу сингари таянчларга кўтариб қўйилмаган. Боғлар ва узумзорлардаги ишни механизациялаштириш ҳали жуда паст савияда. Кўпгина хўжаликларда доимий бригадалар ташкил этилмаган. Шунинг учун ҳам боғ ва узумзорларда иш тиғиз пайтларда кўп кишиларни бошқа ишларга жалб этиш ҳоллари рўй беради.

Давлат хўжаликлари ва колхозларда кўчатларни етиштириш иши ёмон йўлга қўйилган. Кўпгина хўжаликларнинг иш тажрибаси шуни кўрсатадики, илғор агротехникани қўлланиб мева ва узум етиштиришни кўпайтиришда ҳали фойдаланилмаётган имкониятлар катта. Масалан 15-Қибрай совхозида 1952—1954 йилларда 500 гектар ернинг ҳар гектаридан 250 центнердан олма, Харвенко номли совхозда эса 70 гектар узумзорнинг ҳар гектаридан 330 центнердан ҳосил олинди. Шредер номли мевачилик институти 1954 йилда 30 гектар боғ майдонидан ўртача 340 центнердан олма ҳосили олди. Дарахтлар парвариши тўғри йўлга қўйилганлиги, ўғитдан яхши фойдаланилганлиги, ўз вақтида суғорилганлиги, боғлар ва узумзорлар зарарли ҳашаротлар ва касалликлардан яхши ҳимоя қилинганлиги туфайли ана шундай муваффақиятларга эришилди.

Область колхозлари ва совхозлари КПСС Марказий Комитети декабрь (1959 йил) Пленуми қарорини муҳокама қилиб, мева ва узум етиштириш етти йиллик планни муддатидан илгари 1963 йилда бажариш юзасидан социалистик мажбурият олдилар. Токзорлар ва боғларни кенгайтириш ва ҳосилдорликни ошириш туфайли бу мажбуриятни бажариш мумкин бўлади.

Етти йиллик планга мувофиқ 12770 гектар ерда янги боғлар вужудга келтирилади. Шу жумладан 1960 йилда 2990 гектар ерга, 1961 йилда 2659 гектар ерга, 1962 йилда эса 3363 гектар ерга ва 1963 йилда 3763 гектар ерга янги кўчатлар экилади.

10012 гектар ерда янгидан узумзор ташкил этилади, шу жумладан 1960 йилда 2327 гектар, 1961 йилда 2062 гектар, 1962 йилда 2640 гектар, 1963 йилда эса 2327 гектар ерда токзор бунёд қилинади.

1963 йилда боғларнинг умумий майдони 24,7 минг гектарга етказилади, шу жумладан 6,5 минг гектар ерда ҳосил берадиган мевали боғлар вужудга келтирилади ва меванинг ялпи ҳосили 47 минг тоннага етказилади.

1963 йилда токзорларнинг умумий майдони 19 минг гектарга етказилади. Шу жумладан 10 минг гектар ердаги токзорлардан ҳосил олиш мўлжалланади ва узумнинг ялпи ҳосили 93 минг тонна бўлади.

Бундан ташқари 4 йил ичида (1960—1963 йиллар давомида) канал йўллари, ариқ бетлари ва бошқа шу сингари жойларга тўғри чизиқ бўйлаб 2918 минг туп мевали дарахтлар ўтказилади. Бу тахминан 5600 гектар майдонни ташкил қилади. 1964—1965 йилларда 4 минг гектар ерда боғ ва 3 минг гектар ерда узумзор вужудга келтирилади, етти йилликда янгидан ташкил этилган боғлар майдонини 16,8 минг гектарга, токзорларни эса 13 минг гектарга етказиш мўлжалланади.

1965 йилга бориб, мева етиштиришни 88 минг тоннагача ва узум етиштиришни 130 минг тоннагача кўпайтирилади. Бу етти йиллик планда кўзда тутилганидан 1,6 баравар кўпдир.

Мева ва узум етиштиришни кўпайтириш юзасидан белгиланган бу даражага эришиш учун боғлар ва токзорларда, илмий текшириш муассасалари ва илғор хўжаликларда ишлаб чиқилган комплекс агротехника тадбирларини, аниқ қилиб айтганда қуйидаги тадбирларни амалга ошириш зарур:

а) хўжаликларда кам деганда 20-30 гектарлик массивларда кўчатларни ишни максимал даражада механизациялаштириш имкониятини берадиган қилиб ўтказиш йўли билан боғ ва узумзорни барпо қилиш;

б) икки йил ичида очиқ қолган, хато ерларга яхши ривожланган кўчатларни ўтқазиш йўли билан мавжуд боғ ва узумзорларни нормал қалинликда бўлишига эришиш;

в) яқин уч йил ичида барча токларни сўриларга кўтариш;

г) хўжаликларда ихтисослаштирилган боғдорчилик бригадалари тузиш, уларни боғдорчилик ва узумчилик соҳасида тажрибаси бўлган кишилар билан мустаҳкамлаш;

д) боғлар ва узумзорларда 1960 йилда — 15 процент, 1962 йилда 30 процент, 1965 йилда эса 50 процентгача бўлган ишларни механизациялаштириш;

е) боғлар ва узумзорлар барпо қилинаётганида районлаштирилган навли кўчат сортларини ўтқазишга қатъий риоя қилиш;

ж) яқин йиллар ичида данагини экиб, мевали кўчатлар етиштиришни таъминлаш мақсадида кам деганда 500 гектар ерда янги питомниклар ташкил қилиш.

(Бу мажбурият колхозчилар, совхоз ишчилари, РТС ҳамда қишлоқ хўжалиги мутахассислари йиғилишида маъқулланиб қабул қилинган).

ВЦСПСнинг учинчи пленуми

21-22 январда Союзлар уйининг Колонна залида ВЦСПС нинг учинчи пленуми бўлиб ўтди. Пленум КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини бажаришда касаба союзларининг вазифаларига бағишлаб ўтказилди.

Сўзга чиқувчилар Коммунистик партиянинг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисида қилаётган ғамхўрлиги дала ва ферма меҳнаткашларини янги муваффақиятларга илҳомлантирди, деб таъкидладилар. Касаба союз активлари, касаба союзларининг раҳбар ходимлари, ишлаб чиқариш новаторлари ўз тажрибалари тўғрисида, социалистик мусобақанинг ташкил қилиниши ҳақида гапирдилар, касаба союз ташкилотларининг фаолиятини яхшилаш юзасидан таклифлар киритдилар.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини ҳамма меҳнаткашлар якдиллик билан маъқуллаб кутиб олдилар, деди ВЦСПС раиси В. В. Гришин.

ВЦСПС учинчи пленуми Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети декабрь Пленумининг қишлоқ хўжалиги барча тармоқларини янада зўр куч билан юксалтиришга қаратилган қарорларини маъқуллади.

Касаба союз ташкилотлари социалистик мусобақани кенг авж олдириб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада юксалтириш соҳасида партия ишлаб чиққан программани амалга ошириш йўлидаги умумхалқ курашида барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг актив иштирок этишларига эришишлари зарур. (ТАСС).

В. И. Ленин туғилган куннинг 90 йиллиги олдидан

УЛУҒ УСТОЗ ВА ДЎСТ

Владимир Ильич ЛЕНИН.

Ленин фақат ўз халқининг бахт-саодати учунгина эмас, балки бутун инсониятнинг бахт-саодати ва гуллаб яшнаши учун жонбозлик билан курашган киши эди. У барча мамлакатлардаги реакциянинг қора кучларини ва оппортунизмнинг барча кўринишларини ҳар вақтдагидек маҳорат ва комил ишонч билан фош қилар эди.

М. И. КАЛИНИН.

...Ленингача ҳеч ким инсониятни тарихий ривожланишининг бундан муҳимроқ босқичидан олиб ўтмаган эди. Энди ҳатто ленинизм душмани лагеридагилар ҳам бу улуғ давлат арбоби буюк шахсдир, деган ҳақиқатга эътироз билдирмайдилар.

Марсель КАШЕН.

В. И. ЛЕНИН ГУВОҲНОМАСИ

ДУНЁДА биринчи социалистик давлатнинг асосчиси ва бутун дунё меҳнаткашларининг доҳиси В. И. Ленинни Туркистон ишчилари, деҳқонлари, меҳнаткаш интеллигенцияси ҳам жуда севар ва чексиз ҳурмат қилар эдилар.

1923 йил — бутун мамлакат оғир кунларни кечирмоқда. Мамлакатда халқ хўжалиги вайронгарчилиги ва очарчиликка қарши жиддий кураш олиб борилмоқда. Мамлакатимиз халқларининг асосий эътибори халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантиришга қаратилган эди. Худди шундай оғир бир вақтда В. И. Ленин бетоб бўлиб ётар эди. Бироқ шунга қарамай, у Коммунистик партия Марказий Комитетига ва ёш Совет республикасига ҳормай-толмай раҳбарлик қилди, совет кишиларини мамлакатимизда социализм қуриш учун буюк меҳнат зафарларига илҳомлантирди.

1923 йил январда ишчи ва деҳқон депутатлари XIII чақириқ Тошкент шаҳар Советига сайловлар бўлиб ўтди. Владимир Ильич Ленин советнинг фахрий аъзоси қилиб сайланди. Бу билан Тошкент шаҳри меҳнаткашлари ўзларининг В. И. Ленинга бўлган садоқатлари ва зўр меҳр — муҳаббатларини Совет Туркистонидаги барча меҳнаткашлар номидан изҳор қилган эдилар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг партия архивида ишчи ва деҳқон депутатлари XIII чақириқ Тошкент шаҳар Советининг фахрий аъзоси Владимир Ильич Ленининг депутатлик гувоҳномаси сақланмоқда.

Ленининг янги ҳужжатлари

В. И. Ленининг 1917 — 1923 йиллар мобайнида ёзган ҳужжатларидан яна 636 таси топилди!

Булар орасида Владимир Ильичнинг хатлари, хотиралари, иловалари, мақолалари, нутқлари, буюк публицист ва нотиқнинг ижодий лабораториясига доир бошқа анчагина материаллар бор. Булар Ленининг XXXVI тўпламида яқиндагина эълон қилинди. Тўпламни Марксизм-ленинизм институти нашрга тайёрлади ва яқиндагина давлат сиёсий адабиёт нашриёти босиб чиқарди.

Китоб саҳифалари В. И. Ленининг кўлами беқиёс кенг фаолияти ҳақида маълумот беради, социалистик революция буюк доҳисининг жонли сиймосини тўлдиради. Улуғ мутафаккир ва толмас курашчига, дунёда биринчи ишчи-деҳқонлар ҳукуматига асос солган ва бу ҳокимиятга фавқулодда ўткир ақл, чуқур билим ва тадбиркорлик билан бошчилик қилган, совет ҳукуматининг тинчлик ва халқаро дўстлик позициясида турадиган ташқи сиёсатига асос солган кишига, янги ижтимоий тузумнинг жасоратли ва матонатли қурувчисига нисбатан меҳр-муҳаббатимизни янада ошириб юборади.

«Биз буюк Ленинимиз билан, ленинизмимиз билан фахрланамиз», — деди яқинда совет журналистлари билан қилган суҳбатда ўртоқ Н. С. Хрущчев.

Янги тўпламни ўқиган киши мамлакатимизни электрлаштириш томон қўйилган биринчи қадамдан, Волхов ва Кашира электростанциялари қурилишидан Ильич қанчалар хурсанд бўлганлигини, бу қурилишга у қанчалик юксак баҳо берганлигини, мамлакатни электрлаштириш истиқболларини олдиндан аниқ кўрганлигини яна чуқур билиб олади. Гражданлар уруши кетаётган пайтдаёқ, Перекоп ёнидаги даҳшатли жанг арафасида Ленин совет тракторсозлик саноатини вужудга келтириш тўғрисида план тузганини, Ленининг очарчилик йиллари табиий офатдан ва очлик балосидан қутилиш йўлларини маҳорат билан топганлигини, озиқ-овқат таъминотида ва умуман ҳамма соҳада сансалорлик ва бюрократизмга қарши қанчалик муросасозлик билан курашганлигини, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишга нақадар зўр эътибор берганини яна чуқурроқ тушуниб олади.

Биз Ленинни одамларнинг энг одамийси эди деймиз. Ҳақиқатан ҳам у шундай эди. Ленин соф виждонли оддий кишиларга энг яқин дўст бўлганлиги учун умумхалқ ишига путур етказадиганларга, халқнинг оёғига болта урмоқчи бўлганларга қарши аёвсиз ва ғоят усталик билан курашарди. Буни Владимир Ильичнинг «Ишчи оппозицияси» деб аталган гуруҳнинг бошлиқларидан бири Ю. Лутовиновга ёзган хатидан ҳам билиш мумкин. Бу хатда Ленин «революцион» сўзлар билан яширниб халқ ўртасига ваҳима, кучга ишонмаслик, васвасага тушиш кайфиятларини тарқатувчиларнинг астар-аврасини ағдариб фош этиб ташлаган. Унинг қайси бир хати ёки мақоласини ўқиманг, уларнинг ҳаммасида буюк оптимистик руҳ, халқ ва партиянинг битмас-туганмас кучига мустаҳкам ишонч, бошланган тарихий ўзгаришларнинг ғалабасига комил ишонч яққол сезилиб туради.

Владимир Ильич камтарлик билан ўзини адабиётчи, журналист деб атаган. Ҳақиқатан ҳам у улуғ партиявий публицист, нодир журналист эди. Ленин бу дунёни қайта қураётган революцион фаннинг, энг илғор фаннинг корифейи бўлган Ленининг энциклопедик генийсининг фақат бир томонидир. Ленининг янги ҳужжатларини ўқир эканмиз биз буюк мураббийимизнинг қанчалар камтар бўлганлигини, унинг шахсий хизматларини таъкидлаб кўрсатувчиларни ёқтирмаслигини билиб, унга бўлган ҳурматимиз яна бир неча бор ошиб кетади.

Худди шунинг учун ҳам «Известия» газетасининг қуйидаги даъватлари минг марта ўринлидир:

«Замондошимиз, Ленин сатрларини ўқиб, уқиб ол! ким бўлсанг ҳам — қурувчи ё колхозчи, совет ходими ёки олим, хўжалик ходими ё дипломат, студент ё жангчи — бўлсанг ҳам Ленининг сўзлари, Ленининг фикрлари сени руҳлантириб, қанот бағишлайди, ҳаққи равишда халқ ленинчи деб атаётган Коммунистик партия иши учун меҳнатда ва курашишда кучингга-куч, ишончингга ишонч қўшади».

ХАЛҚ ДОҲИСИ

ҚУТЛОВ ҳайқириқлари ва қарсакларнинг гулдурос тўлқини президиум аъзоларининг, улар орасида Ленининг — улуғ Ленининг кўринганидан дарак берди. Дўнг пешонали, катта ялтироқ бошли, ўрта бўй, бақувват ва барваста қоматли, кўзлари кичкина-кичкина, бурни катта, оғзи катта ва мурувватли, олдин ҳам ва бундан кейин ҳам жуда таниқли катта даҳанли, кичкинагина соқоли қирилган, лекин сал ўсиб қолган костюми нимдош, шими бўйига бироз номувофиқ халқ кўркўрона сажда қилишини эслатадиган ҳеч аломати йўқ, содда, шу қадар севимли ва ҳурматлики, эҳтимол тарихда жуда кам доҳиларни шу қадар севиб ҳурмат қилишган. Фавқулодда халқ доҳиси, фақат ўз зеҳни ва идроки туфайли доҳи, ўзига сира-сира бино қўймайдиган, кайфиятларга қул бўлмайдиган, қатъиятли, сабот-матонатли, ғаразгўйлик қилмайдиган, ғоят мураккаб ғояларни ниҳоятда содда сўзлар билан тушунтиришга ва конкрет шароитни зийраклик, ўткир ақл, тийран фаҳм-фаросат ва жасорат билан чуқур таҳлил қилишга моҳир доҳи...

У минбарнинг бир чеккасидан ушлаганича кўзларини қисиб кўп сонли делегатларни назаридан ўтказиб тик турарди, афтидан, бир неча минут давом этган гулдурос қарсакларни сезмагандек. Овация тингач у қисқа ва лўнда қилиб шундай деди:

«Энди социалистик тартиб қуришга киришиш пайти келди!».

Яна кишиларнинг ҳаяжонли садолари ҳамма ёқни ларзага келтиради.

«Биз ишни биринчи галда тинчликка эришиш учун амалий қадам қўйишдан бошлашимиз керак... Уруш ва сулҳ тўғрисидаги масала шу қадар равшанки, ҳеч қандай муқаддимасиз мен, урушаётган ҳамма мамлакатлар халқларига мурожаатнома лойиҳасини ўқиб бераверсам бўладиганга ўхшайди...»

Ленин худди кулаётгандек оғзини катта очиб гапирарди: унинг овози... шу қадар бир меёрда эшитилардики, худди бу овоз тинимсиз жаранглаб турадигандек туюларди... Ўз фикрини таъкидлаб уқтириш ниятида Ленин сал-сал олдинга энгашиб қўярди. Сира имо-ишора қилмасди. Сидқидилдан унга меҳр-муҳаббат қўйган ва севинчи тошиб бораётган мингларча оддий кишилар унга бутун диққат-эътиборини қаратган эди.

Жон РИД.

Янги одамнинг мукаммал типи

Интеллигент — Ленин ишчидек фикрлай оларди. Нотиқ-Ленин қуруқ ва дабдабали гапирмас эди. Дунёни ларзага солган, мазкур дунёнинг ҳаёти ва нафасини ўзида мужассамлантирган ана шу киши онгли ҳаётининг сўнгги дамларигача хитой кулиси, негр ҳаммоли фикрини ифодалай олиш қобилияти билан ҳаммани ҳайратда қолдирганди...

Ленин янги одамнинг мукаммал типи, у биз учун келгусининг тимсолидир. Владимир Ильич билан биринчи марта учрашганимдаёқ шунга амин бўлдим.

Поль ВАЙЯН-КУТУРЬЕ.

ИЛЬИЧ МАМНУН

ЛЕНИНГА фронтдаги аҳвол тўғрисида батафсил доклад қилмоқдаман... Бизнинг ўнг қанотимиз етарли даражада мустаҳкам. Марказ мустаҳкамланди. Лекин чап участка мутлақо ишончли эмас... Бу ерда Красновнинг шаҳарга бостириб кириши учун тўла имконият бор. Шунингдек Николаевск темир йўлининг хавфсизлиги тўла таъминланган эмас: Колпинони мустаҳкамлаш ва Москва билан алоқани узиб қўйиш лозим. Бу ишни бажаришга путиловчилар ваъда қилган бронепоезд, аниқроғи тўплари бўлган бронеплошчадка анча ёрдам берарди, нечундир уни ҳали юборишгани йўқ.

Ленин тоқатсизланди...

— Уларнинг бажаришига ишончингиз комилми?

— Улар қўлларидан нима келса шуни қилишаяпти, шундай бўлса ҳам яна бир туртки бериб қўйилса зарар қилмасди.

...Питернинг кеч кузги нам совуғи суяк-суякларга таъсир қиларди. Очиқ автомобилда Путиловга етиб келгунимизча совуқда қотиб қолаёздик. Заводда ҳаммаёқ чироқ нурларидан ёрқин, меҳнат авжида эди. Фабрика-завод комитети хонасига ҳовлилардан ўтиб бордик.

В. А. Антонов-ОВСЕЕНКО.

* * *

29 октябрга ўтар кечаси бизни, устахонанинг бир группа ишчиларини, завод комитетига чақиришди. Бу ерда биз Ленинни учратдик. Завком аъзолари Ильичга унинг топшириғи қандай бажарилаётганлиги тўғрисида ҳисоб беришаётган экан. Бизларни кўриб Владимир Ильич олдимизга келди, ҳар биримиз билан алоҳида-алоҳида сўрашди, ўтиришга таклиф қилди ва иш қандай бораётганлиги, эрталабгача пушка бера олишимиз мумкинми-йўқлиги ҳақида сўрай бошлади.

Ўртоқ Ленин бизларнинг эътиборимизни Краснов исёни муносабати билан юз берган аҳволнинг жиддийлигига қаратди, ишчиларнинг кайфияти қандайлиги билан қизиқди.

Бизлар аҳиллик билан ишлаётганимизни ва фронтни артиллерия билан таъминлаш учун бор кучимизни аямаслигимизни айтдик.

— Путиловчилар уялтириб қўймайдилар, — дедик биз Ильичга, — улар революцияга содиқ бўлиб келдилар ва содиқ бўлиб қоладилар, уларнинг жанговар руҳини ҳеч қандай иғволар сўндиролмайди.

Самимий ва қизғин суҳбатимиз бир соатча давом этди. Шу пайт печда ёпилган картошка ва қайнаган сув келтириб қолишди. Ильичга биз билан бирга овқатланишни таклиф қилдик. Ленин хурсандлик билан рози бўлди, бир неча картошка еди, бир кружка қайнаган сув ичди.

Кета туриб Ильич мен путиловчиларга ишонаман, улар ўз сўзларининг устидан чиқадилар, деди. Биз ўз ишимизни янада зўр ғайрат-шижоат билан давом эттирдик. Эртаси куни, 1917 йил 29 октябрда вагон устахонасида бронепоезд, тўпхонада эса бир неча батарея қурол тайёр бўлди.

М. Г. АЛЕКСЕЕВ.

Пахтачиликни ривожлантиришга доир Ленин имзолаган ҳужжатлар

ГРАЖДАНЛАР уруши ва чет эл ҳарбий интервенцияси йилларида партия ва ҳукумат, шахсан В. И. Ленин Туркистонда пахтачиликни тиклаш, ўлканинг хўжалик ва маданий қолоқлигини тугатиш тўғрисида ғоят катта ғамхўрлик қилдилар. Совет ҳукуматининг декрети билан пахтани харид қилиш ва тайёрлашга давлат монополияси ўрнатилди. Пахтачиликни тиклаш ва ривожлантиришда пахтакор деҳқонларга енгиллик ва ёрдам берилди.

1918 йил 17 майда В. И. Ленин РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг «Туркистонда суғориш ишларига 50 миллион сўм ажратиш ва бу ишларни ташкил этиш тўғрисида»ги декретини имзолади. Декретда: Мирзачўл ерларидан 500 минг десятинасини суғориш ва 40 минг десятина ерни ўз ичига олган Далварзин даштларидаги ирригация системасини бош иншоотлар билан таъминлаш; Фарғона областининг Учқўрғон даштларидаги 10 минг десятина ерни суғориш ва 20 минг десятина майдонда сувдан фойдаланишни тартибга келтириш; пахта экиш учун Зарафшон дарёсининг оқишини тартибга келтириш йўли билан 100 минг десятинага яқин майдонни пахта экиш учун ажратиш мақсадида дарёнинг Дупулин кўприги ёнида сув омбори қуриш; Чу дарёси водийсида ирригация системалари қуришни тугаллаш кўзда тутилган эди.

Бу ишларни амалга ошириш мақсадида Туркистонда ирригация ишларининг махсус бошқармаси ташкил этилди, Чунки Туркистонда пахтачиликни ривожлантиришда суғориш системасини тартибга солиш асосий роль ўйнар эди.

Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети улуғ доҳийнинг Туркистонда пахтачиликни ривожлантириш тўғрисидаги бу тарихий қарорини изчиллик билан амалга ошириб келди ва келмоқда.

РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон ва Озарбайжон республикаларида пахтачиликни тиклаш тўғрисида 1920 йил 2 ва 27 ноябрда чиқарган қарорлари Туркистон республикасининг халқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантиришда айниқса катта роль ўйнади. Бу қарорларни В. И. Ленин имзолаган эди. Қарорларда пахтачилик хўжаликларини тезда қишлоқ хўжалик инвентарлари, от-улов, ўғит, уруғлик ва озиқ-овқат билан таъминлаш, пахтакорлар учун катта енгилликлар яратиб бериш зарурлиги кўрсатиб ўтилган. В. И. Ленин бу тарихий қарорларнинг амалга оширилиши устидан шахсан ўзи контроль қилиб турди.

В. И. Ленин бошчилигида амалга оширилган бу ажойиб тадбир Ўрта Осиёдаги совет республикаларини индустриал-колхозлашган илғор социалистик республикаларга айлантиришда ғоят катта роль ўйнади.

КПСС Марказий Комитети улуғ доҳи кўрсатмаларига оғишмай амал қилиб, республикамизда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда.

Коммунистик жамият қурилишининг улуғвор программаси бўлган етти йиллик планда Ўзбекистон республикаси бундан буён ҳам мамлакатнинг асосий пахта базаси бўлиб қолади, дейилган. Республикамизда пахтачиликни ривожлантиришда механизациядан тўла фойдаланиш асосий роль ўйнайди. Бу соҳада ҳозир республикамиз бир қанча ютуқларни қўлга киритди. Ғўзани парвариш қилишда ва пахта ҳосилини йиғиб-териб олишда механизациядан кенг фойдаланилмоқда.

Ўтган йили мамлакатимизда пахтачиликнинг бутун тарихи давомида энг кўп миқдорда — 4,7 миллион тонна пахта етиштирилди ва гектар бошига энг юқори ҳосил олинди. Шундан 3 миллион 163 минг тоннасини «оқ олтин» макони бўлган бизнинг республикамиз азамат пахтакорлари етиштирди.

Бу йил, яъни етти йилликнинг иккинчи йилида республикамиз ва шу жумладан областимизда пахтачиликни ривожлантириш соҳасида катта вазифалар турибди.

Областимиз 1960 йили 475 минг тонна пахта сотиш мажбуриятини олди. Областимизнинг азамат пахтакорлари бу шарафли вазифани бажариш учун ҳозирданоқ қизғин кураш олиб бормоқдалар.

Мамлакатимизда пахтачиликнинг бундай тез ривожланиб бориши Ленин кўрсатмаларининг амалга оширилаётганлиги далилидир.

ВАГОНДА

В. И. Ленин вагонда солдатлар билан суҳбатлашмоқда.
П. Васильев чизган расм.

МЕН Финляндиянинг унча катта бўлмаган шаҳри Николайштадтдан, яъни полк кимиз турган жойдан 1917 йил 1 апрель куни кечқурун полк комитети большевиклар фракциясининг маҳфий топшириғи билан Петроградга кетаётган эдим. Яқиндаги темир йўллар кесишган станцияда (номини унутиб юбордим) тушиб бошқа поездга ўтиришим керак эди. Бу ерда бошқа ёққа кетаётган ҳар бир солдатни жуда синчиклаб суриштирардилар. Бир амаллаб ҳарбий литеримни оддий поезд билетига алмаштириб олдим. Кўп кутмасданоқ Петроградга борадиган поезд ҳам келиб қолди. Зўр эҳтиёткорлик билан вагонга чиқиб олдим. Поезд йўлга тушди.

Йўлда борар эканман, қўшни вагондан эшитилаётган «Варшавянка»нинг овози эътиборимни тортди. Қўшним ким бўлиши мумкин, деб қизиқиб қолдим. Қўшни вагон йўлагида серсоқол «крестовик» солдатни (ўша пайтда кўнгилли лашкар сафидаги аскарларни «крестовик»лар деб аташарди) учратганимдан кейин қизиқишим яна ошди. Унинг хатти-ҳаракатларидан вагонни қўриқлаб постда турганлиги маълум эди.

— Бу ерда ким кетаяпти? — сўрадим солдатдан.

— «Милигрантлар» Швециядан келишаяпти, — жавоб берди солдат.

Вагонда ватанига қайтиб келаётган муҳожирлар келишаётганини тушуниб, мен солдатдан вагонга киришга рухсат сўрадим. Лекин солдат ҳеч кимни киритмайсан деб буюришган деди. Солдатдан қайта-қайта ўтиндим, махорка бериб кўнглини юмшатдим. Ниҳоят киритди. Ичкари кирдим, йўловчилар билан саломлашдим.

СУҲБАТ

Вагоннинг биринчи купесида 7 — 8 киши ўтиришарди. Мени ёнларига чақиришди, танишиб олдик ва гаплаша кетдик. Мен ҳамроҳларимга «военка»га (партиянинг Петроград комитети ҳузуридаги ҳарбий ташкилотни биз шундай атардик) иш билан кетаётирман деб қолган эдим, улар жонланиб кетишди ва кетма-кет савол устига савол ёғдира бошлашди. Суҳбатдошларимдан бири қўшни купега, ўртоқ Ленин ҳузурига киришимни таклиф қилди. Бу номни эшитишим биланоқ ирғиб ўрнимдан турдим ва ўша заҳоти қўшни купега бордим...

Қўшни купеда одам кўп эди. Бу ерда қизғин суҳбат борарди. Суҳбат қатнашчиларининг ҳаммаси диққат-эътиборини кичкина соқолли, ўрта ёш, ҳаракатлари характерли бир кишига қаратган. Мен улар билан солдатчасига саломлашдим ва ҳаяжондан титроқ овоз билан: «Бу ерда Ленин ким?» деб сўрадим. Олдин ўзим фаҳмлаб олганимдек, ҳамма суҳбатнинг жони бўлиб турган кишига қаради.

Ленин тез ўрнидан турди, қўлимни сиқди ва ўз қаршисига ўтқазди. Бир неча минутдан кейиноқ биз эски қадрдонлардек суҳбатлаша кетдик. Ленинни: армия қандай яшаётганлиги, унинг руҳи қандайлиги, солдатларнинг кайфияти қанақалиги, хуллас, деярлик ҳамма нарса қизиқтирарди.

— Полкингизда команда лавозимларини кимлар эгаллаган? — сўради Ильич.

— Мен кўпчилик командирларимиз ишонса бўладиган офицерлардан деб жавоб бердим.

Владимир Ильич бизнинг полк комитетидаги большевиклар фракциясида аҳвол қандайлигини мендан синчиклаб сўраб билиб олди. У, биз бошлаган ишни қувватлади ва ҳарбий қисмларда большевистик ташкилотлар тузиш — жуда муҳим иш деб таъкидлади. Бу ташкилотлар орқали, деди Ленин, партия солдатларнинг кайфиятини яхши билиб туради, армиядаги революцион ҳаракатга раҳбарлик қилади.

Биз узоқ суҳбатлашдик. Шундан сўнг Владимир Ильич бошқа солдатлар билан ҳам суҳбатлашсак чакки бўлмас эди, деб қолди. Мен қўшни вагондагиларни йиғса камида 70—100 солдат тўпланади дедим.

— Ўртоқ, мен сиздан илтимос қиламан, — мурожаат қилди менга Ленин, — вагонларни айланиб солдатларни йиғсангиз.

Халқ тўпланди. Ильич суҳбатни бошлади. Асосан уч масала: ер, ҳукумат, уруш масалалари муҳокаманинг асосий мавзуи бўлди.

Владимир Ильич айтдики, ер масаласи ҳал қилингани йўқ, февраль революциясидан кейин ҳам деҳқонларнинг аҳволи подшоҳ давридагидек оғирлигича қолмоқда.

— Ер деҳқонларга берилиши керак. Бу талаб большевиклар партиясининг байроғига ёзилган, — деди Ильич.

Шундан сўнг Ленин уруш масаласига ўтди. У февраль революциясидан кейин ҳам уруш талончилик уруши бўлиб қолаётир, Россия бу урушдан фақат аннекциясиз ва контрибуциясиз демократик сулҳ йўли билан чиқиши мумкин, деди. Бунга сиёсий ҳокимиятни ишчилар синфи ўз қўлига олгандагина эришиш мумкин, деди.

Ленин вагон эшигига келиши билан бутун платформани қудратли «Ура!» ва қарсак садолари янгратиб юборди. Бир группа ишчилар Ленинни даст кўтариб олишди ва уни вокзал биноси томон олиб кетишди. Ленинни кутиб олган ишчилар билан бирга биз ҳам ўша ерга кирдик. Ильич қисқача нутқ сўзлади. Бу нутқида у яқиндагина бизларга айтган фикрларини баён қилди.

Петроградга биз 3 апрель куни ярим кечага яқин етиб келдик. Бутун вокзал ишчилар, солдатлар, матрослар билан лиқ тўла эди. Вокзал олдидаги прожекторлар ва машъаллар билан ёритилган майдон улуғвор тус олган: кўп минг кишилик Питер ишчилари оммаси пролетар революцияси доҳисини қизил байроқлар билан кутиб олди. Ленин майдонда пайдо бўлиши билан қувноқ, тантанавор «Ура!» садолари қудратли куч билан қайта-қайта янграб кетди. Ильич броневик устига чиқди ва ўзининг машҳур нутқини сўзлади. У, нутқини «Яшасин социалистик революция!» деган сўзлар билан тугатди.

Шундан сўнг меҳнаткашларнинг кети кўринмас колоннаси кузатувида Ленин броневикда Кшесинская саройига йўл олди.

А. В. ЧЕРНИШЕВ,
423-Лужск полкининг старший унтер-офицери.

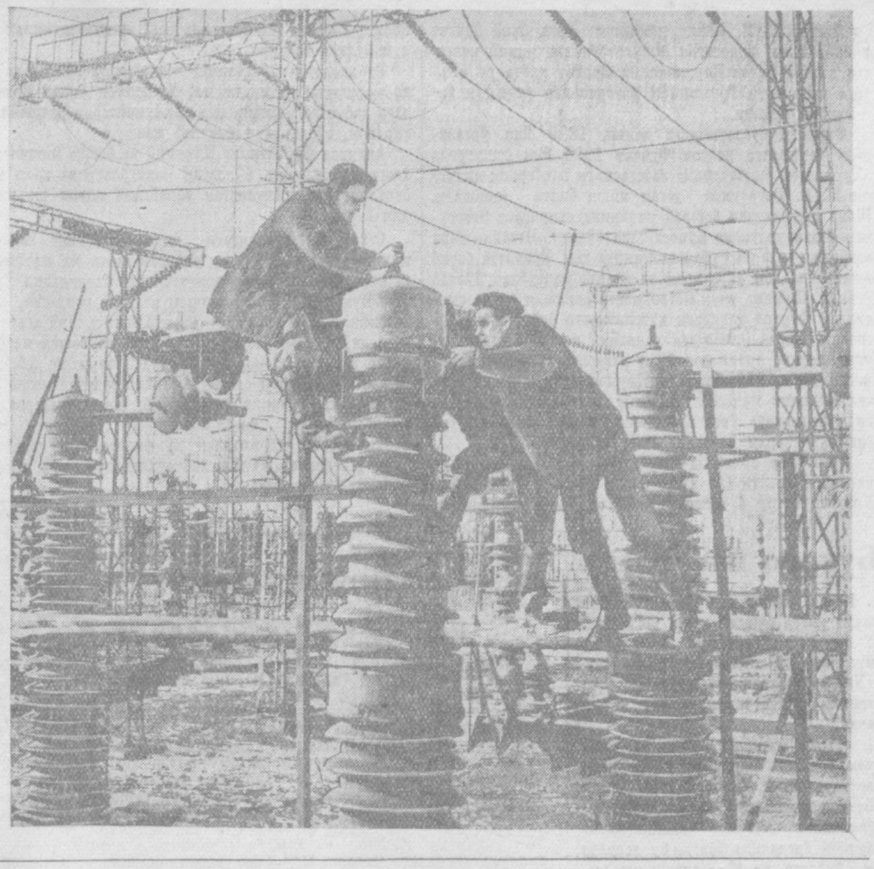

Яқинда Қуйлиқдаги электр подстанциянинг сўнгги навбати ишга туширилди. Подстанция юқори вольтли Оҳангарон ГРЭСи ва Жанубий Қозоғистон (Чимкент) линияларини бир-бири билан бирлаштиради. Ўзбекистон, Тожикистон ва Жанубий Қозоғистон энерго системаларини бирлаштирувчи ягона энергетик бу ҳалқанинг вужудга келтирилиши қардош республикалар халқ хўжалигини янада ривожлантириш имконини беради. Суратда: 220 киловольтли электр ўтказгич линияси созланмоқда.

Г. Пун фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Лак ва бўёқлар хили юзга етади

Пойтахтимиздаги лак-бўёқ заводида ҳозир 90 хилда турли лак ва бўёқлар ишлаб чиқарилмоқда. Завод коллективи етти йилликнинг иккинчи йилида маҳсулот хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш учун астойдил курашмоқда. Бу йил корхона бир қанча янги хил бўёқлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиради. Тўрт хилдаги изоляция лаки, 6 хил кўк, қизил, ҳаворанг, қора ва бошқа рангдаги эмаль бўёқлар шулар жумласидандир. Бу янги хил маҳсулотлар яқин ойлар ичида магазинларга чиқарилади.

Заводда қўл меҳнати билан бажариладиган ишларни механизациялашга алоҳида эътибор берилаётир. Масалан, бўёқлар солинган банкаларни жойлаш ва алиф тайёрлаш каби ишларда механизация кенг жорий қилинади. Шу кунгача юз литр бўёқ кетадиган бочкани бўяш иши қўлда бажариларди. Ҳозир завод мутахассислари бу ишни ҳам механизация зиммасига юклаш тадбирларини кўрмоқдалар.

М. ЗАРИПОВ.

Темир-бетон буюмлар тайёрловчи механизациялаштирилган заводлар

«Узгипростройматериал» Давлат лойиҳалаш институтининг коллективи иш ҳажмини бу йил икки баравар кенгайтирмоқда. Институт ходимлари Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда механизациялаштирилган ўнта темир-бетон буюмлар заводи қурилишининг лойиҳаларини ишлаб чиқдилар. Уларнинг лойиҳалари билан яқинда Ашхабод ва Сталинобод силикат ва девор блоклари заводлари ишга туширилди. Янги корхоналарда ускуналарнинг иши устидан контроль қилиб туриш ва технология процессларини созлаш ишлари автоматлар ёрдами билан амалга оширилади. Қоровулбозор, Урганч ва бошқа девор материаллари заводлари қурилишининг расчетлари тузилиб бўлди.

Қурилиш материаллари тайёрловчи кўпгина корхоналар арзон табиий газ билан ишлайди. (ЎзТАГ).

Лойиҳалар кам-кўстсиз бўлсин

Сўнгги йилларда қишлоқ районларида ҳам қурилиш ишлари тобора кенгайиб бормоқда. Йирик-йирик ишлаб чиқариш объектлари, маданий-маиший муассасалар, типовой проект асосида қурилган уй-жой бинолари қад кўтармоқда. Аммо қишлоқ қурилишида жуда катта камчиликлар ва чалкашликлар содир бўлаётир.

Областимиздаги лойиҳалаш ташкилотлари раҳбарлари қишлоқ қурилишига иккинчи даражали қурилиш деб қарамоқдалар. Улар ойлар, ҳатто йиллар ўтишига қарамай, зарур объектлар лойиҳаларини етказиб бермайдилар, айрим вақтларда эса ишни чала-чулпалигича қолдирадилар. Буни бизнинг коллективимиз олиб бораётган қурилишларда ҳам кўриш мумкин. Пахта посёлкасида 520 ўқувчи учун мактаб биноси қурмоқдамиз. «Узгоспроект» институти тайёрлаган бу мактаб лойиҳасида бинонинг ич томонларини ёритишда хато борлиги аниқланди. Қаватлараро шчитлар, марказий иситиш системасининг трубалари, ички канализация тармоқлари нотўғри лойиҳаланган. Натижада коллективимиз лойиҳага анча ўзгартишлар киритди. Бунинг учун қўшимча маблағ сарфланди.

Қишлоқ қурилиши объектлари лойиҳаларини ишлаб чиқишда маҳаллий бинокорлик материалларидан фойдаланиш назарда тутилмайди. Ваҳоланки, областимизнинг деярлик барча қишлоқ районларида биноларнинг айрим қисмларини маҳаллий материаллардан қуриш мумкин. Бизга етказиб берилган лойиҳада уй-жой биноларини шифер билан ёпиш назарда тутилади. Ваҳоланки, бу ерда жуда кўп миқдорда черепица тайёрланмоқда. Ёпқич материаллар сифатида черепицадан фойдаланиш мумкин эди. Бу — объектлар қурилиши учун сарфланадиган маблағни анча камайтириш, иш суръатини оширишга ёрдам бериши турган гап.

Зарур техника ҳужжатларининг ўз вақтида берилмаслиги оқибатида қурилишга тайёргарлик юзасидан дастлабки ишларни амалга ошириш мумкин бўлмаётир. Масалан, Вревский посёлкасида қурилаётган мактаб-интернатнинг фақатгина битта ётоқхонаси лойиҳаси тайёрланган, холос. Мактабнинг ташқи коммуникация тармоқлари, мактаб ҳовлисини ободонлаш ва планировка қилиш учун ҳеч қандай техника ҳужжатлари йўқ.

Ҳатто қурилаётган айрим ишлаб чиқариш объектлари, маданий-маиший муассасалар ва уй-жой биноларининг эшик, дарвоза, деразалари лойиҳасига ҳам эга эмасмиз. «Узгоспроект» институти раҳбарлари қурилаётган биноларнинг лойиҳаларини ўз вақтида етказиб беришни таъминлашлари керак.

А. ЯКОВЛЕВ,
«Ташоблсельстрой» трестининг 976-УНР бошлиғи.

Ф. СЕРЖАНТОВ,
қурилиш бошқармаси партия ташкилотининг секретари.

Янги китоблар

Ўзбекистон ССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти қуйидаги китобларни босиб чиқарди.

Тўхтасин ЖАЛОЛОВ. — **«Ўзбек шоиралари».** Биринчи китоб (XVII асрдан Октябрь революциясигача бўлган даврларда). 265 бет, тиражи 10.000 баҳоси 7 сўм 20 тийин.

Мирзо ТУРСУНЗОДА. — **«Озод Шарқдан мен»,** 197 бет, тиражи 10.000, баҳоси 5 сўм 20 тийин.

Николай ОСТРОВСКИЙ. — **«Бўрон болалари»** (роман). Мирзакалон Исмоилий таржимаси. Катта ёшдаги болалар учун. 233 бет, тиражи 30.000, баҳоси 5 сўм.

«Мукаррама Турғунбоева». 71 бет, тиражи 5000, баҳоси 13 сўм 10 тийин.

«Оқ отли ўғлон». Озарбайжон халқ эртаклари, ўрта ёшдаги болалар учун. М. Ҳ. Таҳмасов тўплаб ишлаган. 133 бет, тиражи 30.000, баҳоси 3 сўм 95 тийин.

Мўминжон МУҲАММАДЖОНОВ. — **«Турмуш уринишлари».** 132 бет, тиражи 15.000, баҳоси 3 сўм 75 тийин.

Ёқубжон ШУКУРОВ. — **«Қасос».** (повесть). Катта ёшдаги болалар учун. 139 бет, тиражи 30.000, баҳоси 4 сўм 60 тийин.

М. АЛИГЕР. — **«Зоя».** Рамз Бобожон таржимаси. 52 бет, тиражи 10.000, баҳоси 1 сўм 35 тийин.

«Минг бир кеча». — Араб эртаклари, саккиз томликнинг 1-томи, 375 бет, тиражи 90.000, баҳоси 11 сўм 75 тийин.

МИРМУҲСИН. — **«Ҳикоялар».** 132 бет, тиражи 15.000, баҳоси 3 сўм 70 тийин.

Юсуф СУЛТОНОВ. — **«Ҳамза»** (Очерк жизни и творчество) 91 бет, тиражи 10.000, баҳоси 4 сўм 40 тийин.

ХАЛҚ СОҒЛИҒИ—ЮРТ БОЙЛИГИ

Пойтахт врачларининг ажойиб ташаббуси

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни ва унинг соғлиғини сақлашни янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарорини барча меҳнаткашлар каби Тошкент шаҳридаги врачлар ҳам кўтаринки руҳ билан кутиб олдилар. Пойтахт врачлари кўп вақтдан бери халқ соғлиғини сақлашни янада яхшилаш юзасидан қатор тадбирларни амалга ошириб, янги-янги ташаббуслар билан чиқабошладилар. Узоқ қишлоқларга жуда кўп гаганочи-врачларнинг жўнаб кетганлиги ва у ерда яхши меҳнат қилаётганлиги, бир группа профессор ва доцентларнинг ишларидан бўш вақтларида пулсиз консультациялар уюштира бошлаганлиги ва ниҳоят 17,15 ва 2-поликлиникаларнинг коллективлари дам олиш кунлари ҳам ишлашга кўчганликлари ана шундай тадбирлардандир.

Мухбиримиз пойтахтдаги 17-поликлиникада бўлиб, у ерда дам олиш кунлари ишлар қандай ташкил этилганлиги билан танишди. Поликлиника шу кунгача тўрт дам олиш кунида — 27 декабрь, 2, 10 ва 17 январь кунлари ишлаган. Поликлиниканинг терапевт, хирургия бўлимларига, тиш врачига ва рентген кабинетига дам олиш кунлари жуда кўп меҳнаткаш мурожаат қилган. Тўрт дам олиш кунида терапевт бўлимига 400 га яқин киши, хирургия бўлимига 150 киши ва рентген кабинетига 133 киши ҳамда тиш врачига 70 киши мурожаат қилган.

17, 15 ва 2-поликлиникаларнинг бу ташаббусини кўриб чиққан Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими қатор тадбирларни амалга оширишга киришди. 24 январдан Тошкент шаҳар поликлиникаларининг ҳаммаси дам олиш кунисиз ишлай бошлайди. Бундан ҳамма поликлиникаларнинг коллективлари мамнунликларини билдирдилар. Бу тадбир, шубҳасиз яхши натижалар беради.

Даволаш-профилактика ишларини яхшилаймиз

Биз, медицина ходимлари зиммасига совет кишисининг саломатлигини сақлашдек жуда шарафли ва ниҳоятда масъулиятли вазифа юкланган.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни ва унинг соғлиғини сақлашни янада яхшилаш чоралари тўғрисида» қабул қилган қарори халқ саломатлиги тўғрисида қилинаётган катта ғамхўрликнинг ёрқин далилидир.

Шифохонамиз медицина ходимлари коллективи бу муҳим қарорни қунт билан ўрганиб, унда белгиланган тадбирларни амалга ошириш учун ғайрат билан курашажакларини айтдилар. Участкамизга қарашли территорияда 5,5 минг аҳоли яшайди. Иккита фельдшер-акушерлик пункти, амбулатория, колхоз туғруқхонаси ва 15 ўринлик шифохона ҳамда бу даволаш муассасаларида ишловчи ўндан ортиқ медицина ходимлари аҳоли хизматида.

Партия ва ҳукуматимизнинг янги қарорига амалий иш билан жавоб бериш учун зарур тадбирларни кўрамиз. Яқиндагина янги бинога кўчиб чиққан амбулаториямизда ишларни қарорда кўрсатилганидек ташкил қилмоқдамиз. Яқин бир ой ичида қишлоқ марказида аптека очилиб ишга туширилади. Йил охиригача шифохонамизда ўринлар сонини яна ўнтага кўпайтиришни мўлжалламоқдамиз. Территориямиздаги Ленин номли ва «Коммунизм» колхозларида кўклам экиш кампанияси бошланиши биланоқ ҳар бир дала шийпонида аптечка билан таъминланган санитария постлари ташкил қилинади. Бу постлар дала ишлари қизитиб юборилган вақтда колхоз аъзоларининг саломатлигидан хабардор бўлиб турадилар. Зарур бўлиб қолганда эса, улар беморларга биринчи ёрдамни кўрсатадилар. Юқумли касалликларга қарши эмлашни илғаригидек оммавий равишда ўтказишга эришамиз. Бу территориямизда бўғма, чечак ва бошқа юқумли касалликларнинг олдини олишда муҳим роль ўйнайди. Бундан ташқари колхозларнинг участкаларига биркитилган медицина ходимларимиз турли темаларда ўтказиладиган суҳбатларнинг сифат ва савиясини яхшилайдилар.

В. МАЛИКОВ,
Калинин районидаги Ленин бирлашган шифохонасининг бош врачи.

Қизғин иш бошлаш вақти келди

Раис кабинетини очиб ичкари кирди. Қоровулни чақирди-да, гаражга ғизиллатди. Шофер тезроқ етиб келсин, деб қайта-қайта тайинлади. Шофер етиб келгач у:

— Ҳозир жўнаймиз, Куйбишев номли колхозда ўтказилган кечаги бюронинг давоми бугун районда бўлар экан, — деди.

Райондаги совхоз, колхозларнинг раҳбарлари ҳам ана шундай бирин-кетин район маркази томон йўл олишди.

Район қишлоқ хўжалик инспекциясининг бошлиғи кабинетига кириб келган Ильич номли колхознинг раиси ўртоқ Гаспарян:

— Ҳар куни мажлис, ҳар куни бюро, ишни қачон қиламиз, — деб тажанг бўлди, кўпчиликнинг фикрини ифодалаб.

Мажлис ҳам анча кечикиб бошланди. Икки соатга мўлжалланган бюро узоққа чўзилди. Бунда ҳам кўкламга тайёргарлик тўғрисида гапирилди. Вазифалар бирма-бир эслатилиб, камчиликларни дарҳол тугатиш ҳақида топшириқ берилди.

Район партия комитетининг секретари ўртоқ Зуев докладида Сирдарё РТСи бўйича универсал тракторларнинг ремонти 19 процент, Верхне-волинск зонасида 26 процент бажарилгани, жами 322 агрегатдан фақат 26 таси тайёрлиги таъкидланди. Бироқ бу ташвишли аҳвол йиғилишда қаттиқ қораланмади, уни тузатишга қаратилган конкрет тадбир ё таклиф айтилмади.

Сирдарё райони ўтган йил давлат пахта тайёрлаш планини ошириб бажарди. Лекин колхоз сектори бўйича план бажарилмагани сир эмас. Ленин номли, «Октябрь», Карл Маркс номли, «Победа» ва Тарас Шевченко номли колхозлар пахта тайёрлаш планини тўла адо этаолмадилар.

Район пахтакорлари бу йил мамлакатга 65,4 минг тонна пахта етказиб берамиз, деб тантанали ваъда бермоқдалар. Вазифа масъулиятли. Бунинг уддасидан чиқиш учун кўкламга пухта тайёргарлик кўриш, биринчи навбатда техникани тахт қилиб қўйиб, маҳаллий ўғит тайёрлаш, ернинг шўрини ювиш, суғориш тармоқларини тозалаб, янги ерларни ўзлаштиришни зўр уюшқоқлик билан амалга ошириш зарур.

Чигитни 7 —10 кун ичида экиб, ернинг намига ундириб олиш планлаштирилган. Чигитни қисқа муддатда экиш пухта тайёргарликни талаб этади. Аммо районда гап кўп-у, амалий иш оз.

Ленин номли колхоз 1760 гектар ерга чигит экади. Колхозда кўклам экишига тайёргарлик мутлақо қониқарсиз. Бу хўжаликда 44 ҳайдов трактори ва универсалдан атиги 15 таси ремонт қилинган. Тракторчилар ўртасида меҳнат интизоми бўш, колхоз правлениеси улар учун қулай маданий-маиший шароит яратиб бермаган. Бунинг устига тракторчилар билан ҳалигача ҳисоб-китоб қилинган эмас. Колхоз раисининг механизация бўйича ўринбосари ўртоқ И. Бухоров юз берган камчиликларни бартараф қилиб, ремонтни тезроқ ва сифатли ўтказиш тўғрисида қайғурмаётир.

Йирик, раиси гапдон колхозларда ҳам техникани тайёрлаш ана шундай қониқарсиз аҳволда. Ўтган йили берган ваъдасини бажармай, йил охирида уялиб қолган Карл Маркс номли колхознинг раиси ўртоқ Қ. Султонов бу йил ҳам ўтган йилги хатоларни такрорламоқда. Колхозда кўкламга тайёргарлик кучайтирилмаган. 32 универсалдан 12 таси энди ремонт қилинибди. Бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ремонти ҳам ўлда-жўлда. Колхозда 314 гектар ер шудгор қилинмаган, 4,5 минг тонна ўрнига энди атиги 190 тонна маҳаллий ўғит тайёрланибди.

«Октябрь» колхозида мавжуд боронадан биттаси ҳам ремонт қилинмаган-у, колхоз раиси Сулаймонов ва партия ташкилотининг секретари Шамсиев ўртоқлар дўппини қайтоқи қилиб хотиржам юришибди.

Бир минг гектар ерга чигит экадиган «Победа» колхози (раиси ўртоқ Саидов)да аҳвол бундан ҳам ачинарли. «Правда», «Ленинград», Сталин номли колхозларда трактор, қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилиш у ёқда турсин, улар очиқ ҳавода лой ва занг босиб ётибди. Колхозлардаги мавжуд сеялкаларнинг ярми ҳам ремонт қилинган эмас.

Район колхоз, совхозлари бу йил 70 процент майдонга чигитни квадрат-уялаб экишни планлаштирганлар. Бу вазифани ҳал қилиш биринчи навбатда кадрларга боғлиқ. Агрегатларда ишлаш учун 1500 колхозчи ўқитиб, ўргатилиши лозим. Бирорта колхозда ҳам машғулот бошланмаган. Агрегатда ишловчилар аниқланган эмас.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг 6 августдаги қарорига мувофиқ 6350 гектар янги ер ўзлаштирилиб, экин экилиши керак. Ерларни текислаб, суғориш тармоқларини тайёрлаб бериш «Главголодностепстрой» (бошлиғи ўртоқ Саркисов)га юклатилган. Янги ерларнинг бир қисми кузда тайёрлаб шудгор қилиб қўйилиши керак эди. «Главголодностепстрой» раҳбарларининг айби билан ҳозиргача бир гектар ер ҳам тайёрлаб берилгани йўқ. «Гулистон» совхозида суғориш шохобчалари тайёр бўлмаганидан 850 гектар ернинг шўри ювилмади. Қўриқ ерларни ўзлаштириш жиддий хавф остида. Бундай бепарволик кўнгилсиз оқибатга олиб боришини главка ва район раҳбарлари билмасмикинлар?

Район колхоз, совхозларида ариқ-зовурларни тозалаш ишига ҳалигача киришилгани йўқ. «Малик» тажриба хўжалиги партия бюросининг секретари ўртоқ Меербеков: «мажбуриятимиз катта, кўп пахта берамиз дейишаяпти раҳбарлар, аммо бу қуруқ гап бўлиб қолаяпти. Кўклам келиши билан раҳбарларимиз ер ҳайда, чигит эк, деб тиқилинч қиладилар. Ҳозир эса кўпчилик тўй, улоқ билан банд» дейди. Ҳақиқатан районда кўклам экишига тайёргарлик кучайтирилмаган, хотиржамлик ҳукм сураяпти.

Район партия комитети, район ижроия комитетининг раҳбарлари мажлисбозликка чек қўйишлари зарур. Бутун куч кўклам экишига тайёргарликни кучайтиришга сафарбар этилиши лозим.

Ш. КУЗАНБОЕВ.

Шарафли бурчимиз

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни ва унинг соғлиғини сақлашни янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарори биз медицина ходимлари олдига улкан вазифаларни қўйди. Мамлакатимизда она ва болаларнинг соғлиғини таъминлаш соҳасида жуда катта ғамхўрлик қилиниб келинмоқда. Қарорда болалар орасида ўлимни кескин камайтириш масаласига алоҳида эътибор берилган. Биз болалар врачлари ёш бўғинларимиз ҳақида оталарча қилинаётган ана шу ғамхўрликка жавобан болаларни халоқ қиладиган айниқса бўғма, скарлатина, кўк йўтал сингари юқумли касалликларни камайтириш, бу касалликларни аҳоли орасида тарқалмаслиги учун изчиллик билан курашамиз. Бу бизнинг виждоний бурчимиздир.

С. ШОМУРОДОВА.
Врач.

Ҳурматли совет меҳмонлари Аграда

ДЕҲЛИ, 22 январь. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Ф. Р. Козлов ва СССР Олий Совети депутати Е. А. Фурцева бугун кундузи Аграга жўнаб кетдилар. Бу шаҳарда Ҳиндистон архитектурасининг ажойиб ёдгорликлари, шу жумладан, ҳинд халқининг ифтихори бўлган Тож-Маҳал мақбараси бор. Агра аэродромида К. Е. Ворошиловни, Ф. Р. Козловни ва Е. А. Фурцевани Агра районининг комиссари Санвал, шаҳар ҳукумат идораларининг вакиллари, ҳарбий гарнизон қўмондонлиги ва жамоатчилик вакиллари кутиб олдилар.

Совет Иттифоқидан келган ҳурматли меҳмонлар аэродромдан чиқиб, баланд даражали меҳмонлар кутиб олинадиган давлат уйига бордилар, бу ерда уларнинг шарафига зиёфат берилди. Зиёфат вақтида совет меҳмонларига эсдалик совғалари, шу жумладан Тож-Маҳал мақбарасининг ҳинд усталари Маннохар Лал Шарма ва унинг ўғли Модан Лал Шарма қўли билан ясалган макети тақдим қилинди.

Совғаларни топшириш вақтида Модан Лал Шарма, бу макет Ҳиндистон халқининг қардош совет халқига бўлган яхши ҳисларини ифодалайди, деди. Тож-Маҳал, деди у, бизнинг Ҳиндистонда муҳаббат символи деб ҳисобланади.

Зиёфатдан сўнг К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева ва уларнинг ҳамроҳлари жаҳон архитектурасининг дурдонаси бўлган Тож-Маҳал мақбарасини зиёрат қилдилар. Совет меҳмонлари мақбарадан чиқиб кета туриб, бу ажойиб тарихий ёдгорликка юксак баҳо бердилар.

Тож-Маҳалдан аэродромга борадиган бутун йўл бўйида Агра аҳолисидан ўн минглаб кишилар ҳурматли совет меҳмонларини қизғин табриклаб турдилар.

К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов ва Е. А. Фурцеванинг Аграга қилган сафарида уларга В. В. Кузнецов, Н. Н. Данилов, А. И. Имомов, В. И. Лихачев, В. И. Авилов, шунингдек Ҳиндистон давлат министри К. Д. Малавия, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси К. П. Ш. Менон ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳ бўлдилар.

Совет меҳмонлари бугун куннинг иккинчи ярмида Деҳлига қайтиб келишди.

Япония Коммунистик партиясининг баёноти

ТОКИО, 21 январь. (ТАСС). Япония-Америка ҳарбий шартномасининг имзоланиши, дейди Япония Коммунистик партияси Марказий Комитетининг президиуми, бутун дунёда тинчлик ишига қилинган хиёнатдир, япон миллатининг шаънини поймол қилишдир. Президиумнинг «Акахата» газетасининг бугунги сонида эълон қилинган баёнотида айтиладики, бош министр Киси ва бу шармандали ҳужжатни имзолаш маросимида қатнашган Япония делегацияси аъзолари япон халқининг вакولатини олганлари йўқ. Япон халқининг кўпчилиги ҳукуматнинг ҳарбий планларига қатъий равишда қарши чиқмоқда.

Қайтадан қараб чиқилган «хавфсизлик шартномаси»нинг имзоланиши натижасида, дейди Япония Коммунистик партияси Марказий Комитетининг президиуми, Япония Қўшма Штатлар Осиёда тузмоқчи бўлган ҳарбий блокнинг расмий қатнашчиси бўлиб қолади ва унда актив роль ўйнайди.

Президиум янги шартноманинг имзоланиши муносабати билан япон халқи мушкил аҳволга дуч келганлигини кўрсатиб ўтгани ҳолда, япон халқи буни англаб, ҳукуматнинг хавфли ҳарбий планларига қарши ўз курашини кучайтирмоқда ва ўз сафларини жипслаштирмоқда, деб таъкидлайди. Япония Компартияси Марказий Комитетининг президиуми мамлакат меҳнаткашларини, аҳолининг ҳамма табақаларини Киси имзолаган бу шартноманинг ратификация қилинишига йўл қўймаслик учун, парламентнинг тарқатиб юборилишига ва Киси ҳукуматининг истеъфо беришига эришиш учун бирликни мустаҳкамлашга, тинчликни, мамлакатнинг бетарафлигини, мустақиллигини ва демократияни ҳимоя қилишга даъват этади.

Япония қуролланмоқда

ТОКИО, 22 январь. (ТАСС). Янги Япония-Америка ҳарбий шартномаси имзоланганлиги муносабати билан Япония ҳукумати Япония қуролли кучларини модернизация қилишга ва уларни қурол-яроғларнинг замонавий турлари билан қуроллантиришга киришмоқда. «Майници» газетасининг хабарида айтилишича, Япония миллий мудофаа бошқармаси ўзининг 1960 йилги ҳарбий бюджетидан 858 миллион иенани Американинг энг янги дивизиясига ўхшаш моторлаштирилган биринчи дивизияни тузиш учун ажратмоқда. Газетанинг хабарида, бу типдаги Америка дивизиялари термоядро қуроли билан қуролланган, дейилади.

Иғвогарлик мақсадидаги сурбетларча ҳаракат

ГАВАНА, 21 январь. (ТАСС). Бугун Куба ҳукумати Испаниянинг Гаванадаги элчисининг мамлакатдан 24 соат ичида чиқиб кетишини талаб қилди.

Куба ҳукуматининг бундай қарорига Испания элчисининг йўл қўйилмаслик ҳаракати ва Куба ички ишларига қўпол суратда аралашуви сабаб бўлди.

Куба бош министри Фидель Кастро телевидение орқали нутқ сўзлаб, бу нутқида Куба контрреволюционерларининг Гаванадаги испан ва америка элчихоналари билан алоқа боғлаганликларини фош қилган вақтда Испаниянинг Кубадаги элчиси Лохендио телевидение студиясига бостириб кирган ва Куба бош министрининг нутқини тўхтатишга уринган.

Студияда бўлган Куба президенти Дортикос испан элчисининг иғвогарлик мақсадидаги сурбет ҳаракатини қатъий қоралади ҳамда Испания элчисини 24 соат ичида Кубадан чиқариб юбориш тўғрисида шу ернинг ўзида қабул қилинган қарорни тасдиқлади. Шунингдек, Куба элчисини Испаниядан чақириб олиш ҳақида ҳам қарор қабул қилинди.

«Революсьон» газетасининг хабар беришича, Куба меҳнаткашларининг жуда кўп ташкилотлари Куба ҳукуматининг қарорини қизғин қувватламоқдалар ҳамда франкочи дипломатнинг сурбет ҳуружига қарши ғазаб билан норозилик билдирмоқдалар. Куба меҳнаткашлар конфедерацияси қабул қилган қарорда испан элчисининг ҳатти-ҳаракатига қарши қатъий норозилик билдирилади. Куба меҳнаткашлари, дейилади қарорда, Фидель Кастро бошлиқ революцион ҳукуматни тамомила ва қатъий қўллаб-қувватлайдилар.

Уруш оловини ёқувчи Шламм Германия Федератив Республикаси ҳукмрон доираларининг хизматида

БОНН, 22 январь. (ТАСС). Америка публицисти Шламм Ғарбий Германия шаҳарларида бемалол юриб, янги урушга ошкора даъват қилувчи гапларни айтмоқда.

«Форвертс» газетаси Германия Федератив Республикаси расмий доираларининг Шламмдан «совуқ уруш»ни тарғиб қилувчи пропагандист сифатида фойдаланишга интилаётганликларини фош қилувчи мақола босиб чиқарди. «Федерал ҳукуматга яқин турган доиралар, деб ёзади газета, кескинлик юмшаб бораётганлигига қарши ўзлари авж олдираётган кампанияни пропаганда қилмоқ учун Шламмни ишга солмоқдалар». Газетанинг маълумотига қараганда, «эркинликни қутқарингиз» деб аталган машъум антикоммунистик ташкилот, шунингдек христиан-демократик союз партияси ва Германия Федератив Республикаси ички ишлар министрлиги раҳбарлик қилаётган бир қанча ташкилотлар ва «жамиятлар» Шламмнинг жинояткорона чиқишларини уюштирмоқдалар ва уни пул билан таъминламоқдалар. Шу нарса диққатга сазовордирки, деб ёзади газета, Германия Федератив Республикасининг мудофаа министри Штраус Шламмнинг Совет Иттифоқига қарши шиддатли урушга чақирувчи «Мўъжизанинг энг ўткири» деган китобини маъқуллаб, уни «ибратли ва қизиқарли» китоб деб атади.

Газета Германия Федератив Республикасининг ҳукумат маъмурлари Шламмга ҳомийлик қилаётганлигидан ғазабланиб ёзмоқда. Германия Федератив Республикасининг сиёсати, деб ёзади газета, халқаро кескинликни юмшатишга эришиш мақсадларига қаратилиши лозим эди, унинг ўрнига уруш оловини ёқувчи кишига минбар бериб қўяётганлиги йўл қўйиб бўлмаслик бир ҳолдир.

А. П. Чехов асарларининг дастлабки нашрлари

А. Навоий номли Давлат халқ кутубхонаси китоб фондининг деярли ярмидан кўпини бадиий асарлар ташкил этади. Ана шу фонднинг маълум бир қисми улуғ рус ёзувчиси ва драматурги А. П. Чехов асарларидан иборатдир. Шуниси характерлики, ҳозир кутубхонада ёзувчининг босилиб чиққан асарларининг биринчи нашрлари ҳам сақланади.

1887 йилда Москвада босилиб чиққан «А. Чехонтенинг бегуноҳ нутқлари» деган китоб А. П. Чеховнинг тўнғич ҳикоялар тўплами ҳисобланади. Ўша вақтда Москвада чиқиб турган «Сверчок» журнали нашриёти томонидан кўп нусхада нашр қилинган бу тўплам ёзувчининг «Тез ёрдам», «Бахтиёр», «Кўплардан бири», «Зиночка», «Авлодларга» сингари ўндан ортиқ сатирик новеллаларини ўз ичига олади.

Кутубхонада А. П. Чеховнинг Санкт-Петербургдаги А. С. Суворин босмахонасида 1898 йилда босилган «Мужиклар» ва «Менинг ҳаётим» асарлари нашрлари ҳам сақланмоқда. А. П. Чехов пьесаларининг дастлабки нашрларини ҳам кутубхонадан олиб ўқиш мумкин. Драматургнинг «Уч опа-сингил», «Тўй», «Юбилей» пьесаларини ўз ичига олган тўплам (1902 йил) А. Ф. Маркс босмахонасида босилган бўлиб, унинг айрим нусхалари А. Навоий кутубхонаси учун ҳам олинган.

Ёзувчи А. П. Чехов оиласи. Суратда: (ўтирганлар) ёзувчи А. П. Чехов ва унинг онаси Е. Я. Чехова, (турганлар) ёзувчининг синглиси М. П. Чехова билан хотини О. Л. Книппер — Чеховалар.
(ТАСС фотохроникаси).

А. П. Чеховнинг бир қатор ёзувчиларга ёзган хатлари алоҳида тўплам шаклида нашр қилинган. Чунончи, 1909 йилда чиққан «А. П. Чехов хатлари» деган тўпламда ёзувчининг В. Г. Короленко, Н. Д. Телешов, С. И. Шаховский каби адибларга ёзган қизиқарли хатлари бор.

М. В. Киселевага хат тариқасида ёзиб юборилган «Жуфт этик» деган эртак А. П. Чеховнинг энг яхши прозаик асарларидан биридир. Кутубхонада сақланаётган мазкур хатга автор томонидан эртак мазмунига ишланган иллюстрация ҳам илова қилинган. А. П. Чеховнинг адабиёт масалаларига бағишлаб ёзган бу хатлари кейинчалик ёзувчининг синглиси М. П. Чехова таҳрири остида «А. П. Чехов хатлари» деган номда босилиб чиқди.

Кутубхона фонди А. П. Чехов асарларининг ўзбекча таржима нашрига ҳам эга. Севимли ёзувчининг «Ванька» сарлавҳали ҳикояси ўзбек тилида биринчи марта 1929 йилда нашр қилинган. 1933 йилда «Душечка», 1934 йилда эса «Катта ва кичик Володялар» ҳикоялари ўзбек тилида босилди.

Шунингдек бу ерда ёзувчининг Ўзбекистон ССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти томонидан босиб чиқарилган асарларини ҳам учратамиз.

Ёзувчининг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида ёзилган илмий мақолалар тўпламлари ва брошюраларнинг барча нашрлари ҳам А. Навоий номли кутубхонада сақланмоқда.

А. АЛИЕВ.

Кеча ҳаммада яхши таассурот қолдирди

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтида улуғ рус ёзувчиси Антон Павлович Чеховнинг 100 йиллик юбилейи олдидан катта адабий кеча ўтказилди. Бу кечага Тошкент Давлат консерваторияси ва шаҳардаги кўпгина ўрта мактаблардан ҳам меҳмонлар таклиф қилинган эди.

Кечани қисқача кириш сўзи билан ўқитувчи Л. Н. Ульрих очади. Биринчи бўлиб минбарга тил ва адабиёт факультетининг V курс студенти М. Абдуллаева чиқади.

— Антон Павлович асарларидаги жозиба ва нафис юмор менга жуда ёқади. У, ҳаётнинг энг ярамас иллатларини тасвирлаганда ҳам ажойиб поэтик тилда ёзади.

Студентнинг улуғ рус ёзувчиси асарларидан олган таассуротини ҳамма диққат билан тинглайди. Ўзбек адабиёти ўқитувчиси С. Т. Тўрабекова Чехов ижодининг ўзбек адабиётига кўрсатган самарали таъсири ҳақида гапиради.

Институт ўқитувчиси А. Старцев ва студент Б. Мартинсонларнинг сўзлари талантли ёзувчининг композитор П. И. Чайковский ва рассом И. И. Левитан билан бўлган дўстона муносабатларига бағишланди. Залда ўтирганлар Чайковскийнинг Чехов яратган «Чўл» номли пьесага ёзган музикасини мароқ билан тингладилар.

Телевизор экрани орқали республикамизнинг ўн минглаб кишилари томоша қилган бу кечада студентлардан С. Ғоипов, Р. Ляпина, институт ўқитувчиси К. Лаврентьева, 22-мактаб ўқитувчиси Л. Черцова ўртоқлар Чехов ҳикояларидан ифодали қилиб ўқиб бердилар.

Кеча охирида институт студентлари ёзувчининг «Хирургия» номли ҳикояси асосида ишланган инсценировкани кўрсатдилар. Адабий кеча ҳаммада яхши таассурот қолдирди.

Г. НАБОЙШЧИКОВ.

Ҳурматли педагог олим

Ўрта Осиё политехника институти студентлари ва профессор-ўқитувчилар коллективи сиёсий иқтисод фани ўқитувчиси, фан доктори профессор Ю. И. Исҳоқовни жуда ҳурмат қилишади.

У студентларни тарбиялаш билан бирга илмий-тадқиқот ишларини ҳам олиб боради. 1949 йилда ўқитувчи диссертация ёқлаб, сиёсий-иқтисод фанлари доктори илмий даражасини олади, 1950 йилда эса унга профессор унвони берилади. У, илмий кадрлар тайёрлашда анчагина ишлар қилди.

Институт олимлар Советининг яқинда бўлиб ўтган кенгайтирилган мажлиси профессор Исҳоқовнинг туғилганига 50 йил ва илмий-педагогик фаолиятига 32 йил тўлган кунни тантанали равишда нишонлашга бағишланди, ҳамма юбилярни қизғин табриклаб, унга сиҳат-саломатлик тилади.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Телевизор экранида

24 ЯНВАРДА

12.00. Физкультура билан шуғулланинг.

12.15. Болалар учун мультипликацион фильмлар.

12.45. Озарбайжон адабиёти ва санъати ҳафталиги. Бадиий фильм — «Аршин мололон».

18.30. «Совет жангчиси» телевизион журнали.

19.35. Ҳиндистон республикасининг ўн йиллиги муносабати билан «Уч денгиз оша саёҳат» деган бадиий фильмнинг 1-серияси (ўзбек тилида).

20.55. Свердлов номли залдан Сибирь Давлат хорининг концерти олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида сўнгги ахборот.

Фурқатнинг янги материаллари

Яқинда В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университети филология факультетининг илмий кенгаши доцент Ғулом Каримовнинг Фурқат ҳаёти ва ижодига доир янги ўрганилган материаллар ҳақидаги ҳисоботини эшитди.

Фурқатшуносларимизга аёнки, 1889 йил ўрталарида Тошкентга келган Фурқат 1890 йил бошларида «Туркистон вилоятининг газетаси»га раҳбарлик қилувчи Н. П. Остроумов деган киши билан танишади. Шоир шу вақтдан бошлаб умрининг охиригача Остроумов билан узлуксиз муносабатда бўлади. Ватанни тарк этиб, чет элларга сафар қилганида ҳам, Ёркентга бориб яшаганида ҳам унга назм ва насрда мактублар йўллаб туради. Шунинг учун Остроумовга қарашли архив фондининг Фурқат ҳақидаги ҳужжатларга бойлиги шубҳасиздир. Бироқ Олмаотада сақланиб келган Остроумовнинг шахсий архив фонди шу вақтгача тўлиқ ўрганилмаган эди. 1959 йилда Остроумов архиви Тошкентга келтирилиши муносабати билан уни биринчилар қаторида атрофлича ўрганган доцент Ғулом Каримов кўпгина қизиқарли материалларни аниқлади.

Остроумов архивида Фурқатнинг унга ёзган 18 та насрий дастхати (ўз қўли билан ёзган мактуби) бор. Улардан фақат 4 тасигина матбуотда эълон қилинган. Қолган 14 таси шу вақтгача кенг жамоатчиликка маълум бўлмай келарди.

Бу хатларда Фурқатнинг чет элларга қилган саёҳати маршрути ва муддатига, Ҳиндистон билан Ёркентдаги ҳаёти ва ижодига оид маълумотларни равшанлаштирувчи, тўлдирувчи фактлар мавжуд.

Архивда Фурқатнинг Муқимий ва бошқа кишиларга, ҳешу-ақраболарига йўллаган мактублари ва ҳали матбуотда эълон қилинмаган талайгина лирик шеърлари ҳам бор.

Остроумов архивидаги материалларнинг яна бир муҳим томони шундаки, улардан шоир ва маърифатпарвар Фурқатнинг тадқиқотчилик фаолиятини ўрганиш мумкин. «Шеър илмининг вазнлар қоидаси», «Аза товсифи», «Тўй товсифи» деб аталмиш илмий асарлари (ҳар қайсиси 16 саҳифадан иборат) ва бошқа материаллар севимли шоиримиз Фурқатни тарихчи, адабиётшунос ва этнограф олим сифатида гавдалантиради.

Зокиржон Фурқат ҳақидаги бу янги материаллар фурқатшунослар ва адабиётчилар учунгина эмас, балки умуман тарихчилар ва философлар, қолаверса шоир ижодининг юз минглаб мухлислари учун ҳам зўр қимматга моликдир.

В. ҚОДИРОВ.

Бухоро мақомлари

Кекса бастакор Юнус Ражабий жуда катта ижодий ишни бошлаган. У бир неча йиллардан бери ўзбек музикаси бойликларини тўпламоқда. «Ўзбек музикаси» тўпламининг 4 та томини жамоатчилик яхши кутиб олди.

«Ўзбек музикаси» бешинчи томи ҳам босилиб чиқди. Бу томга халқ артисти Юнус Ражабий ёзиб олган Бухоро мақомлари киритилган. Ўзбек халқи музика маданиятининг ажойиб ёдгарлиги бўлган бу асарлар И. Акбаров ва Ю. Конларнинг муқаддимасида таҳлил қилинган. Бастакор катта тўпламнинг навбатдаги китоблари устида ишламоқда.

Атеистик лекторий

Ўрта Осиё Давлат университетининг юридик факультети комсомол ташкилотининг ташаббуси билан атеистик лекторий ташкил этилди. Лекторий студентларга диний сарқитлар ва ҳар хил эътиқодларнинг зарарини кенг тушунтириш билан шуғулланади.

Лекторийнинг биринчи машғулотини философия фанлари кандидати К. Содиқов ўтказди. У «Ислом дининг келиб чиқиши ва унинг реакцион моҳияти» деган темада мазмунли лекция ўқиди. Факультетнинг студент ва ўқитувчилари лекцияни зўр қизиқиш билан тингладилар.

А. ИМОМОВ.

Колхозда спорт саройи

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг правлениеси (раиси ўртоқ Хван) колхоз территориясида спорт саройи қуришга қарор қилди. Шу мақсадда қурилиш ишларига бир миллион сўм маблағ ажратилди.

Колхоз стадионида томошабинлар учун трибуналар қуриш ҳам мўлжалланмоқда.

Т. НОРМАТОВ.

ТАБИАТШУНОС БЛОКНОТИДАН

МИНГДЕВОНА

Тошкент областида хилма-хил дори-дармон ва техника ўсимликлари ўсади. Бу ўсимликларнинг айрим хилларидан медицинада дори-дармон сифатида фойдаланилади. Булардан бири мингдевона ўсимлигидир. Мингдевона маҳаллий аҳоли орасида «Шайтон коса» деб аталади.

Бу ўсимликнинг бўйи 35—75 сантиметр бўлиб, итузум гуллилар оиласига киради. Пояси одатда тик ва сершох бўлиб, илдиз бўғизидан ўсадиган барглари бандли бўлади.

Мингдевонанинг пояси ҳам, барги ва илдизи ҳам заҳарли алкалоидга бойдир. Меваси кўзачасимон йирик кўсакчадан иборат бўлиб, устки қисмида қопқоқчаси бор. Бу кўсакча ичида хоначаларга жойлашган кулранг қорамтир майда уруғлар бўлади. Бу ўсимликнинг гуллаш пайти июнь ойидан тортиб то октябрь ойигача бўлади.

Мингдевона боғ ва полизларда, йўл ёқаларида ўсади.

Мингдевона қадимдан маълум бўлган ўсимлик бўлиб, Грецияда, Римда беморларни даволашда фойдаланилган. Ҳозирги пайтда ҳам у қимматли доривор ўсимлиги ҳисобланади. Унинг барги таркибида заҳарли гиосциамин, гиосцин ёки скополамин алкалоидлари бор. Уруғи таркибида эса аччиқ глюкозид, гиосципиркин, гиосцерин, смоласимон моддалар бор. Юқоридаги заҳарли алкалоидлардан медицинада экстракт, скополамин тузи ва гиосциамин препарати тайёрланиб, бронхиал астма касалини даволашда, ички органлар ишини нормаллаштиришда, ревматизм, лат ейиш, кўз, нерв касалликларини шифолашда кенг қўлланилади. Халқ медицинасида тишни даволашда ҳам ишлатилади.

А. ЙУЛДОШЕВ.

Суратда: пойтахтимизнинг Полиграфия кўчасида қурилиб, яқинда фойдаланишга топширилган уй-жой бинолари.
М. Нуриддинов фотоси.

Ўтмиш саҳифаларини варақлар эканмиз, ўз умрини азиз халқининг озодлигига, бахт-саодатли бўлишига, уни маърифатли қилишга сарфлаган ва бу йўлда ҳар қандай қийинчиликларга бардош берган жуда кўп улуғ кишиларнинг номларини учратамиз. Ана шундай кишилар қаторида қардош осетин халқининг фарзанди Коста Хетагуров ҳам муносиб ўрин олган. Шу кунларда Тошкент кино экранларида кўрсатилаётган «Иристоннинг ўғли» кинофильми халқ шоири, демократ Коста Хетагуровнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишланган.

Фильмнинг тамошабинларга манзур бўлган томони аввало шундаки, унга шоирнинг ижодий фаолиятини, алам ва изтиробларга тўла шахсий ҳаётини кўрсатиш учун қизиқарли эпизодлар танланган. Зотан шундай бўлиши ҳам табиий, чунки фильм авторлари Р. Фатуев, М. Цагараев, режиссёр В. Чеботарев ўртоқлар Коста Хетагуровнинг адабий меросини, кураш йўлини мавжуд архив материалларидан пухта ўрганганлар.

Фильмнинг дастлабки кадрлари Костанинг шахсий ҳаётидаги бахтсизликдан бошланади. Петербург тасвирий санъат академияси унга стипендия бермай қўяди. Моддий жиҳатдан қийналган Коста ўқишни ташлаб, она юртига қайтиб кетишга мажбур бўлади. Лекин она юртининг хароба қиёфаси шоирни руҳан эзади, илм-маърифат машъалини баланд кўтариб, адолатсизликка қарши бош кўтаришга ундайди. Лекин бу кураш йўли ниҳоятда оғир, машаққатли эди.

Мана, Владикавказдаги шаҳарлардан бири. Ундаги яккаю-ягона етимхона подшонинг Владикавказдаги ноиби генерал Кохановнинг амри билан беркитиб қўйилган. Адолатсизликдан сабр косаси тўлган меҳнаткаш халойиқ бу қабиҳликка қарши норозилик билдириб, ҳимоячиси Коста бошчилигида етимхона олдига тўпланди. Бундан хабар топган чор генерали Костанинг адабини бериб қўйиш учун бу ерга келади. Лекин унинг унсиз, даҳшатли исёнига дуч келиб, ўз буйруғини бекор қилади.

Коста ўз иродаси, шижоати билан рақибларни ҳақиқат олдида бўйсунишга мажбур қила олса ҳам, бунинг эвазига доим қувғинликда, оғир аҳволда кун кечирди. Генерал Коханов бошлиқ реакцион кучлар Хетагуровнинг халқ орасидаги обрўси, таъсиридан қўрқиб, уни доим таъқиб қилади, қамоққа юборади. Унинг кондаги машаққатли ҳаёти, Херсондаги дарбадарлиги, оғир касалини тасвирловчи эпизодлар тамошабинларни чуқур изтиробга солади. Лекин бу қувғинлик, таҳқирлик ҳам, азоб-уқубатлар ҳам, улуғ маърифатчининг иродасини сўндиролмади.

Фильмнинг тамошабинларга манзур бўлган томони яна шундаки, унда халқлар дўстлиги идеяси тарихан жуда тўғри, жонли тарзда тасвирланган. Костанинг академиядан мажбуран кетиш олдидан ҳақгўй профессори ва қадрдон дўстлари билан хайрлашиш воқеаси акс эттирилган эпизод, оғир аламли кунларда талантли ҳайкалтарош рус ўртоғи Василий билан бирга кечирган кунларини тасвирловчи картина айниқса таъсирли чиққан. Фильм авторлари рус халқининг улуғ фарзанди Лермонтовга ўрнатилган ҳайкални очиш маросимида Коста Хетагуровнинг бdescriptions биродарлик, озодлик ғоялари билан суғорилган шеърини ўқиб бериши картинасини муваффақиятли чиқариб, бу идеяни яна ҳам тўла очиб берганлар.

Одатда ҳаёти ва фаолияти ниҳоятда кўпқиррали бўлган асар қаҳрамонининг образини яратиш анча мураккаб иш. Шу жиҳатдан қараганда СССР халқ артисти В. Тхапсаев Коста Хетагуров ролини жуда моҳирлик билан ўйнаган. У ўз қаҳрамонининг ўзига хос хислат ва фазилатларини ҳар бир воқеага муносиб равишда очиб бера олган. Шоир асарлари биринчи марта тўплам бўлиб чиққанда дўстининг табригига жавобан «Бу менинг асарим эмас, балки осетин халқининг орзу-умидлари» деб жавоб беради. Халқ билан шоир, шоир билан халқ бир-биридан ажралмас эканлигини исботловчи бу ғояни очиб беришда Тхапсаев ўз ижодий маҳоратини тўла ишга солган.

Фильмда Анна (артист Л. Элиава) образи ҳам жонли чиққан. У Костани халқпарвар, маърифатпарвар, оташин қалб эгаси бўлганлиги учун ҳам чин юракдан севади. Коста билан Анна ўртасидаги лирик муносабат бутун фильм давомида бир неча ёрқин эпизодларда талқин қилинган бўлиб, уларда садоқат ва вафодорлик, висол ва ҳижрон, олижанoблик мотивлари акс этган. Элиава яратган образ ўзининг ёқимлилиги билан тамошабинда ширин таассурот қолдиради. Лекин Аннанинг Костага бўлган муҳаббати, ихлоси жуда ишонарли ва ҳаётий тарзда очиб берилган бўлса ҳам, асарнинг охирида улар бир-бирларига етишолмайдилар.

Фильмдаги оддий халқ вакиллари образлари жуда яхши чиққан. Костанинг бевосита таъсири ва ёрдамида вояга етиб, ўз ҳаёт йўлини топиб олган Фаризот (артист Л. Венкова) ва Таймураз (артист Ф. Каллагов) тамошабинларга жуда ёқиб қолади.

Муваффақиятли чиққан образлардан яна бири ҳайкалтарош Василий образидир. У ҳам Коста сингари эркин фикри ва реалистик санъати учун қувғинликка учрайди. Артист В. Косарев ажойиб санъаткор, меҳрибон дўстга хос барча фазилатларни усталик билан талқин қилган.

Асардаги салбий қаҳрамонлар, чунончи, генерал Коханов (артист М. Волков), офицер Дзагсоров (артист П. Кадочников) ва бошқалар образлари ҳам муваффақиятли чиққан.

Маълумки, Коста Хетагуров улуғ рус революцион-демократлари — Чернишевский ва Добролюбовнинг содиқ издоши бўлган. Шуни назарга олиб Коста Хетагуров фаолиятидаги бу белги бўртдириб берилганда фильмнинг мазмуни яна ҳам бойиган бўлур эди.

Шунга қарамай, Ленинград киностудиясининг халқлар дўстлигини тараннум этувчи бу асари тамошабинларда чуқур таассурот қолдиради.

М. ЖАЛОЛОВ.

ҲОДИСА

Машина ўғриси

Юрий Бодуновнинг шоферлик ҳунари бор. Лекин у бирор ерда ишлаб жамиятга фойда келтиришни ўзига эп кўрмай, муттаҳамлик, ўғрилик йўлига кирди.

Масалан, у ўтган йил 5 ноябрь куни кундуз соат 14 да Тошкентнинг Виктор Малясов кўчасидаги 13-ҳовли ёнида турган ЕЭ 08—10 «Победа» машинани ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, махсус тайёрлатиб олган калиди билан юргизиб, ҳайдаб кетади. «Ўлжа»ни Октябрь районидаги Сағбон кўчасига олиб боради. Бу ерда унинг киракашлик қилувчи гумашталари бор. Бодунов жиноятнинг изини йўқотиш учун машина баллонларини ўзгартириб қўйиб, сўнг шерикларига пуллади.

Эртасига унинг яна иши ўнгидан келди. Олой бозори олдидан касаба союзлари Тошкент области Советига қарашли «ЕХ 77 — 87» номерли машинани олиб қочди. Бу машинани ҳам юқоридаги йўл билан сотиб юборади.

Янги йил арафаси 31 декабрь куни Бодунов бошқа бир эгасиз машинани ҳайдаб қочай деб турганда Тошкент шаҳар милиция бошқармасининг жиноят қидирув бўлими ходимлари томонидан ушланди.

Маълум бўлишича, бу машина ўғриси 1959 йил декабрь ойининг ўзида Киров кўчасидан Ўзбекистон ССР планлаштириш комиссиясига қарашли «ЕХ—40—56» номерли, Хоразм кўчасидан «ЕЭ—27—20» номерли, Пушкин кўчасидан 1-таксимоторга қарашли «Победа» енгил машиналарини ўғирлаб қочган ва кишиларга сотиб юрган.

Ўғри шофер Ю. Бодунов қамоққа олинди, у юқоридаги айбларига иқрор бўлди. Яқинда жиноятчи совет суди олдида жавоб беради.

Шундай ҳолларда кишиларнинг ўзлари хушёр бўлсалар фрибгар кун кўролмайди, бинобарин тезда қўлга тушиши ҳам мумкин.

И. ҚАЛАНДАРОВ.

Физкультура ва спорт

Л. Хейф — республика чемпиони

Марказий «Пахтакор» стадионининг шахмат-шашка клубида халқаро 100 катакли шашка бўйича Ўзбекистон VI шахсий биринчилиги учун ўтказилган мусобақа тамом бўлди. Мусобақада спорт мастерларидан 5 киши, 4 мастерликка кандидат (ҳаммаси Тошкентдан) ва биринчи разрядли шашкачилардан 5 киши қатнашди

Мусобақанинг охирги 13-тури қизғин спорт кураши вазиятида ўтди. Чунки охирги тур ғолибини аниқлашда муҳим аҳамиятга эга эди. Бу турда спорт мастери Давидов мастерликка кандидат Раппопортни ютди. Канишчикер Коганни, Берштейн Китаевни, С. Гуляев Мирзаевни ютди. Хейф — Қосимов, Угай — Александров партиялари дуранг бўлди.

Ёқубов ва Черкасский ўйини қизғин тус олди. Чунки Ёқубов бу ўйинда ютганида Хейфга етиб оларди. Аммо натижа у кутганича бўлиб чиқмади, ўйин дуранг бўлди.

Шундай қилиб, 13 имкониятдан бирорта ҳам мағлубиятга учрамай, 9 очко тўплаган Л. Хейф халқаро 100 катакли шашка бўйича 1960 йил Ўзбекистон ССР чемпиони номини олди. Ёқубов, Давидов, Берштейн, Гуляев ва Канишчикер ўртоқлар 8.5 тадан очко олиб, II-VI ўринларни бўлашиб олдилар. Хоразмлик биринчи разрядли Коган 6,5 очко олиб, мастерликка кандидат нормасини бажарди. Наманганлик Мирзаев охирги ўринда қолди.

Мусобақа ғолиби Хейф ва мусобақада энг яхши коэффициентга эга бўлган яна икки шашкачи шу йил март ойида СССР биринчилиги учун бўладиган ярим финал мусобақаларда қатнашадилар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Редактор ўринбосари: М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ХАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/I да кундуз **Оқпадар**, кечқурун **Тоға-жиянлар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/I да кундуз **Ёогема**, кечқурун **Кармен.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/I да кундуз **Ошиқ Ғариб**, кечқурун **Ватан ишқи**, 25/I да **Равшан ва Зулхумор.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Янги программа.** Пахта байрамига бағишланган парад-пролог. **«Айиқлар цирки»** гастролининг давоми. Бугун **3 марта томоша** кўрсатилади (кундуз соат 1, 4 ва кеч 8 да).

Кўприкдаги одамлар — «ВАТАН» (кеч соат 8-20 минутда), «ИСКРА» (эрталаб соат 11 ва 11 яримда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз соат 3-20 минутда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1, кеч 5 ва 9 да).

Уч денгиз оша саёҳат (рангли кенг экранли фильм), — «ВАТАН» (кундуз соат 3 ва кеч 5-40 минутда).

Ворис — «ИСКРА» (кундуз соат 4-20 минутда).

Турналар учади — «ИСКРА» кеч соат 10-30 минутда).

Пўртана — «ВАТАН» (эрталаб соат 10-20 минут, кундуз 12, 1 яримда ва кеч 10 да). «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 4 ва кеч 8 да).

Ново-Московская кўчаси, 25-уй, 5-квартирада турувчи **Евгений Садикович Чемборисовнинг** шу уйда турувчи Раиса Селивестровна Чемборисовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район, 4-участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 **РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136 Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040.135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156 Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 02533. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. А-1516.